

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์แบบสองภาษาในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร เรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา
2. แนวคิดการบริหารจัดการศึกษาของโครงการโรงเรียนสองภาษาของประเทศไทย
3. หลักเกณฑ์การจัดโครงการโรงเรียนสองภาษาฉบับย่อ (Mini English Program) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. แนวคิดการบริหารโรงเรียนสองภาษาต่างประเทศ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา
6. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ
7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา

สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษา ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษารับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาและบริหารครูให้ทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพแวดล้อม ปัจจัยและวัฒนธรรมแตกต่างกัน การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกแห่งผู้บริหารจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา ยึดหลักการ แนวคิด และทฤษฎีดังต่อไปนี้ (แนวคิดในการบริหารจัดการศึกษา, ม.ป.ป.)

1. การจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

2. แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole School Approach: WSA)

การพัฒนาทั้งโรงเรียน เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (full participation) เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาไปพร้อมๆ กันอย่างเป็นระบบ โดยมี

การดำเนินการอย่างครอบคลุมในทุกองค์ประกอบของโรงเรียน อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การพัฒนาทั้งโรงเรียน มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. การบูรณาการเข้าสู่ระบบงาน (built-in) เป็นการนำเรื่องที่ต้องการนำเข้าสู่ระบบโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบงาน และภาระงานที่ทำอยู่ปกติ
2. การจัดให้ครบวงจร (complete cycle) โดยนำเรื่องที่ต้องการเข้าไปในขั้นตอนต่างๆ ของระบบและภาระงาน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานและการประเมินผล
3. การพัฒนาให้ครอบคลุมทุกส่วนของระบบโรงเรียน (total development) โดยให้เรื่องที่ต้องการพัฒนา เป็นส่วนหนึ่งของทุกองค์ประกอบของโรงเรียน
4. การกำหนดปัจจัยพื้นฐาน (basic requirement) ที่เอื้อต่อการพัฒนา เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมของเรื่องที่ต้องการ เช่น ระบบงาน กระบวนการทำงาน บุคลากร และโครงสร้างของโรงเรียนทางกายภาพ เป็นต้น
5. ส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (self development) โดยให้ฝ่ายต่างๆ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องประเมินตนเองเกี่ยวกับการดำเนินงาน และพัฒนาตนเองในเรื่องนั้นอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องดังกล่าว สอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle) คือเป็น การบริหารอย่างมีระบบ ตามกระบวนการคุณภาพ PDCA ที่มีการวางแผน (Plan) ลงมือปฏิบัติ (Do) ตรวจสอบประเมินผล (Check) และกำหนดมาตรฐานและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Act)
6. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (full participation) โดยให้ทุกฝ่ายทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเรื่องนั้นบนพื้นฐานของความเข้าใจ การยอมรับ และตระหนักในความสำคัญ

การจัดการในลักษณะดังกล่าว ต้องครอบคลุมถึงการปฏิบัติงานที่เป็นองค์ประกอบหลักของงานในโรงเรียน คือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมในโรงเรียน และกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชน

3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management: SBM)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาส่วนกลาง ไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ มีอิสระ และมีความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันบริหารสถานศึกษา ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด

4. การยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

เป็นการบริหารจัดการที่ดี ยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส สอนงประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน และประเทศชาติเป็นที่ตั้ง รวมทั้งหลักการสร้างอุปนิสัยเรื่อง Think Win-Win ที่มีข้อตกลงแบบ ชนะ-ชนะ ที่ต้องเกื้อกูลกันอย่างจริงจัง ทุกคนได้ประโยชน์ ไม่ทำให้ใครเสียหาย

หลักการริเริ่ม (Principle of Human Initiative) ความหลากหลายและความซับซ้อนของกิจกรรมการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการริเริ่ม และความคิดสร้างสรรค์ของสมาชิกในโรงเรียน ในการปฏิบัติหน้าที่และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

หลักดุลยภาพ (Principle of Equilibrator) มีวิธีการหรือแนวทางหลากหลายที่จะนำมาใช้ดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา การยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นเรื่องสำคัญ โรงเรียนมีความชอบธรรมเต็มที่จะขับเคลื่อน พัฒนา และดำเนินงานด้วยยุทธศาสตร์ของตนเองใน การจัดการเรียนการสอน บริหารจัดการโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นพลังสร้างคุณภาพการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน

5. การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management)

ปัจจุบันโลกเปลี่ยนผ่าน (transformation) จากเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (industrial economy) มาสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge – based economy) ทรัพยากรมนุษย์ที่มีการศึกษาและทักษะ จะเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าที่สุด การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวกลางในการสร้างและการกระจายความรู้ไปสู่การพัฒนา

ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) หมายถึงบุคคลซึ่งมีความพร้อม มีความจริงใจ และสามารถที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือเป็นบุคคลในองค์กรที่สามารถสร้างคุณค่าของระบบการบริหารงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ดังนั้น องค์กรจึงมีหน้าที่ในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้ปฏิบัติงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา มีหลักในการบริหารดังนี้

1. รับสมัครบุคคลเข้าทำงาน ฝึกอบรม และเสนอเงื่อนไขเพื่อจูงใจ ให้ทำงาน
2. ให้ความสำคัญต่อผู้ร่วมงาน และบุคลากรในสถานศึกษา ในผลงานที่ทำ
3. พัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงาน บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้โรงเรียนดีเด่นด้านการเรียนการสอน

การเรียนการสอน

4. สนับสนุนการพัฒนาผู้นำการบริหารและการพัฒนาอาชีพอย่างจริงจัง
5. การบริหารงาน มีการให้กำลังใจผู้ร่วมงาน และบุคลากรในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ผลตามวัตถุประสงค์

กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่ง (ในจำนวน 7 โรงเรียน) ในสหรัฐอเมริกา ที่มีการจัดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี มีหลักการบริหาร ดังนี้

1. เน้นการบริหารและการพัฒนา เป็นอันดับแรก
2. สร้างกลุ่มผู้นำที่เข้มแข็ง มีบุคลากรเชื่อมโยงโครงสร้างของทีมเป็นอย่างดี และบรรลุสู่ กลยุทธ์

บรรลุสู่ กลยุทธ์

3. พัฒนาโครงสร้างของทีมงาน การคัดเลือกบุคลากร และการรักษาบุคลากรที่ดีในสถานศึกษาไว้ให้คงอยู่ การวางแผน การพัฒนา กระบวนการตรวจสอบทีมและบุคคล เป็นไปด้วยความยุติธรรม มีความเสมอภาค

4. การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) หรือการบริหารคุณภาพโดยรวม หมายถึง การจัดการเพื่อให้เกิดคุณภาพ ที่สมบูรณ์สำหรับลูกค้า ซึ่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในองค์กร การมุ่งพัฒนาปรับปรุงคุณภาพขององค์กรโดยรวม เป็นการสร้างความพึงพอใจให้ลูกค้า ส่งเสริมให้พนักงานมีความภาคภูมิใจในการทำงานเป็นทีม สนับสนุนพนักงานให้ใช้นวัตกรรม และสร้างบรรยากาศของการ

ปรับปรุงงาน ในโรงเรียน ครูมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบโดยมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง
อำนวยความสะดวก จัดหาทรัพยากร การประเมินผล รวมทั้งการวางแผนระยะยาว หัวใจของการ
บริหารคุณภาพโดยรวม คือการรับฟังความคิดเห็นของลูกค้า หรือผู้รับบริการ และการสื่อสารระบบ
เปิด

6. หลักธรรมาภิบาล (Good Governance)

หลักธรรมาภิบาล หรือหลักการจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) ได้เริ่มในภาค
ราชการ โดยมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่
ดี พ.ศ. 2542 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2542 ระเบียบนี้มีผลบังคับใช้
ในหน่วยงานภาครัฐ ดำเนินการบริหารจัดการ โดยยึดหลักการ 6 หลัก โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. หลักนิติธรรม (Rule of Law) ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎข้อบังคับต่าง ๆ ให้
ทันสมัยและเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ลำเอียง ทุกคนในสังคมอยู่ภายใต้ข้อกำหนดของกฎหมาย
เดียวกัน

2. หลักคุณธรรม (Equity and Inclusiveness) ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดี
งาม ข้าราชการต้องปรับทัศนคติ ใน การทำงานโดยยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของการ
เป็นข้าราชการที่ดีมีคุณภาพ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนคนไทยมี
ความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และประกอบอาชีพสุจริต จนเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส (Transparency and Accountability) ได้แก่ การสร้างความ
ไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยการปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกหน่วยงาน ให้มี
ความโปร่งใสมิมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ประชาชนเข้าถึงข้อมูล
ข่าวสารได้สะดวก มีกระบวนการให้ประชาชนมีการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ ซึ่งจะช่วย
แก้ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ได้ทั้งในภาครัฐและเอกชน

4. หลักการมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญในสังคม และสร้าง
ความสามัคคีกับประชาชน การมีส่วนร่วมทำได้โดยอิสระ ด้วยตัวเอง ด้วยวิธีทางแห่งประชาธิปไตย
เช่น การให้ความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

5. หลักความรับผิดชอบต่อสังคม (Responsiveness) ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นความพยายามให้
ทุกฝ่าย ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด มีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อ
สังคม สนใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา เคารพในความคิดเห็นที่
แตกต่าง กล้าที่จะตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจนั้น

6. หลักความคุ้มค่า (Sufficient Value) ได้แก่ การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากร
ที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อส่วนรวม มีการพัฒนากระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

7. ทฤษฎีตามสถานการณ์ (Contingency Theory)

ความเชื่อพื้นฐานของทฤษฎีคือ ไม่มีรูปแบบการบริหารใดที่สมบูรณ์แบบ และนำมาใช้ได้
ในการบริหารองค์กรต่างๆได้ทุกองค์กร แม้ว่าหลักการของรูปแบบ (Model) จะเหมือนกัน แต่

รายละเอียดปลีกย่อย หรือน้ำหนักในการเน้นด้านใดด้านหนึ่งย่อมแตกต่างกันออกไปในแต่ละองค์กร ซึ่งสืบเนื่องมาจากปัจจัยที่ต่างกันหลายประการ ทฤษฎีตามสถานการณ์ มีหลักการสำคัญ ดังนี้

- องค์กรแต่ละองค์กรได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อม และความเป็นมาในอดีตขององค์กร เช่น เทคโนโลยีที่ใช้ พนักงานขององค์กร และผู้ที่เกี่ยวข้อง
- แต่ละองค์กรมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- โครงสร้าง การควบคุม และระบบวัดผลขององค์กร ย่อมได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมขององค์กร และแตกต่างไปจากองค์กรอื่น
- ไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดสำหรับองค์กรทุกแห่ง แม้แต่ในองค์กรเดียวกัน ซึ่งจะได้รับผลจากสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน

แนวคิดการบริหารจัดการศึกษาของโครงการโรงเรียนสองภาษาของประเทศไทย

1. ความหมายของโรงเรียนสองภาษา

การจัดการศึกษาแบบสองภาษา หมายถึง การใช้ภาษาสองภาษาในการสื่อสารหรือจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งได้มีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้มานานกว่า 200 ปี โดยใช้ภาษาควบคู่ไปกับภาษาอื่น (National Association for bilingual Education, 2001) ในสหรัฐอเมริกาได้จัดให้มีโปรแกรมการศึกษาแบบสองภาษาขึ้นให้กับเรียนที่มีความจำกัดในการใช้ภาษาอังกฤษเนื่องจากมีภาษาอื่นเป็นภาษาแม่ (National Association for Bilingual Education. 2001:U.S.Department of Education.2003)

คณะกรรมการพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546:1) ได้ให้ความหมายของโรงเรียนสองภาษา ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการได้ว่า เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน

สรุปจากความหมายของคำว่าโรงเรียนสองภาษาข้างต้น สรุปได้ว่า โรงเรียนสองภาษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะทางภาษาของผู้เรียน และในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต้องคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาของผู้เรียน การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม ตลอดจนการเรียนการสอนในบริบทของความเป็นผสมผสานกับความเป็นสากล สำหรับรูปแบบการจัดสามารถทำได้ 2 แบบ คือ English Program (EP) และ Mini English Program (MEP) ซึ่งมีความแตกต่างกัน คือ EP จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้นภาษาไทยและสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ส่วน MEP สอนได้ไม่เกิน 50% ของชั่วโมงสอนทั้งหมดต่อสัปดาห์

2. ความเป็นมาของการบริหารจัดการศึกษาของโครงการโรงเรียนสองภาษา

จากความพยายามของทุกฝ่ายที่จะปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งด้านโครงสร้าง ด้านระบบบริหารจัดการและการปฏิรูปการเรียนรู้

เพื่อพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพและได้รับโอกาสอย่างทั่วถึง การจัดการเรียนการสอนโครงการโรงเรียนสองภาษาจัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน และแสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะปรับปรุงวิธีการ รูปแบบการสอนภาษาอังกฤษของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการสร้างมิติใหม่ของการเรียนการสอนที่ต้องการพัฒนาความรู้และเพิ่มพูนทักษะทางภาษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมปัจจุบัน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน พ.ศ.2541 โดยใช้ชื่อว่า โครงการหลักสูตรภาคภาษาอังกฤษ โรงเรียนที่เข้าร่วมจัดการเรียนการสอนโครงการหลักสูตรภาษาอังกฤษจะเรียกว่าโรงเรียนสองภาษา ซึ่งนอกจากเขตกรุงเทพมหานครแล้ว โครงการนี้ยังกระจายครอบคลุมในส่วนภูมิภาคอีกด้วย (พริมรส นนทภักดิ์. 2547 : 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548 : 1 - 21) ได้มอบหมายให้สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา ในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำเอกสารแนวทางการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง แนวทางการปฏิบัติและข้อควรตระหนักในการดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3. หลักเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 42 ว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพทางวิชาการ” และมาตรา 43 กำหนดว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีที่รัฐจะจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชน การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐย่อมได้รับความคุ้มครอง ในทำนองเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (2) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 (5) (6) กำหนดให้ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา

นอกจากนี้มาตรา 10 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น มาตรา 22 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ส่วนมาตรา 23 (4) ให้เน้นทักษะด้านภาษาอีกประการหนึ่ง ได้มีคำสั่งจากกรมวิชาการ ที่วท 1065/25444 ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2544 เรื่องให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ มีสาระสำคัญ คือ

1. นโยบาย

เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดเป็นภาษาไทย สามารถจัดเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีคุณภาพ มีความเท่าเทียม และเป็นธรรม กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายดังนี้

1.1 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดได้เป็นบางวิชาเท่านั้น

1.2 ในกรณีที่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมีการเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง สถานศึกษาต้องจัดเงินส่วนหนึ่งเป็นกองทุนสำหรับนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ความสามารถให้ได้เรียนตามต้องการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.3 การบริหารจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องเอื้อประโยชน์ไปยังระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในเรื่องการใช้สื่ออุปกรณ์ การใช้ห้องปฏิบัติการ ภาษาอังกฤษ ห้องปฏิบัติการวิชาอื่น ๆ และบุคลากรในสถานศึกษา

1.4 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องคงไว้ซึ่งความมั่นคง ของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาษาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและวัฒนธรรมไทย

1.5 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ เป็นระยะ ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

1.6 การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ ให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดและตรวจสอบค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

1.7 การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ

2. หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานโครงการสองภาษา

2.1 สถานศึกษาที่มีความพร้อมและประสงค์จะจัดการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษต้องเสนอโครงการตามหัวข้อเรื่องและวิธีการในการเขียนโครงการตามที่หน่วยงานต้น สังกัดกำหนดแล้วเสนอให้พิจารณาตามลำดับขั้นจนกว่าจะได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการจึงจะเปิดทำ การสอนได้

2.2 สถานศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการแล้วต้องดำเนินการภายใน 2 ปีหาก ไม่ได้ดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่าโครงการนี้สิ้นสุด และกรณีที่ดำเนินการแล้วหาก ประสงค์จะหยุดดำเนินการ ต้องแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ปกครองของนักเรียนทราบล่วงหน้า อย่างน้อย 2 ปี โดยต้องคำนึงถึงการจบตัวประโยชน์ของนักเรียนชั้นสุดท้ายที่รับเข้าเรียนด้วย

2.3 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอน ทั้งกลุ่มที่สอนเป็นภาษาไทยและกลุ่มที่ สอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องมีแผนการพัฒนาครูภาษาอังกฤษสำหรับกลุ่มที่จัดสอนเป็นภาษาไทยให้ สามารถสอนภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษา

2.4 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องจัดให้มี คณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงาน โดยเน้นคุณภาพของผู้เรียนทั้ง

คุณลักษณะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วจัดทำรายงานประจำปีเสนอหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้อง

2.5 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษสามารถเปิดสอนได้ทั้งระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ดังนี้

2.5.1 ระดับก่อนปฐมวัย จัดการเรียนการสอนได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลา ที่จัดกิจกรรม

2.5.2 ระดับประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนได้เฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และพลศึกษา โดยจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีความรู้เข้าใจในเนื้อหาของศาสตร์นั้นควบคู่ภาษาอังกฤษ

2.5.3 ระดับมัธยมศึกษา จัดการเรียนการสอนได้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยกเว้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทยประเพณีและวัฒนธรรมไทย

2.5.4 เวลาเรียนที่ใช้จัดการเรียนการสอน สอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ ซึ่ง English Program (EP) ใช้เวลาเรียน 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ขึ้นไป (ไม่น้อยกว่า 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้) ส่วน Mini English Program (MEP) ใช้เวลาเรียน 8-14 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ไม่น้อยกว่า 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้)

2.6 ครูผู้สอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาที่เป็นชาวต่างประเทศต้องออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงของเจ้าของภาษา และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารเบื้องต้นได้ หรือจัดให้ครูไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้ดีเข้าไปมีส่วนร่วมตลอดเวลา

2.7 การคัดเลือกและการจัดการเกี่ยวกับครูผู้สอนมีดังนี้

2.7.1 จบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และต้องมีหลักฐานการศึกษาในสาขาวิชาที่สอนหรือเกี่ยวข้อง

2.7.2 ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ในการสื่อสารได้เหมือนเจ้าของภาษาและได้คะแนนสอบ TOFEL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5

2.7.3 ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็กและวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักฐานการศึกษาด้านการสอน ไม่น้อยกว่า 15 หน่วยการเรียนรู้

2.7.4 ครูผู้สอนชาวต่างประเทศต้องได้รับการอบรมด้านหลักสูตรของประเทศไทยภาษาและวัฒนธรรมไทย อย่างน้อย 15 ชั่วโมง และครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนา โดยได้รับการฝึกอบรม ศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ปีต่อครั้ง

2.7.5 สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกวัน ทั้งที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

2.7.6 จัดให้ครูผู้สอนทำสัญญาปฏิบัติงานให้ครบ 1 ปีการศึกษา เป็นอย่างน้อย และมีบทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา

3. การรับนักเรียน

3.1 การรับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียนได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัดและให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มอย่างน้อย 3% ของจำนวนนักเรียนในโครงการ

3.2 การจัดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องเรียนในแต่ละระดับ ดังนี้ ระดับปฐมวัยไม่เกินห้องละ 25 คน และระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นปลาย ระดับวิชาชีพ (ปวช.ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน

4. การเก็บค่าเล่าเรียนและการตั้งกองทุนการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียน ค่าธรรมเนียมอื่นในสถานศึกษาเอกชนและค่าใช้จ่ายในส่วนที่เพิ่มจากการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในสถานศึกษาของรัฐ ให้หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดในอัตราที่เหมาะสม สถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาต้องจัดตั้งกองทุน เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโครงการและมีความสามารถผ่านเกณฑ์ ให้เข้าเรียนในโครงการอย่างน้อย 3% ของจำนวน นักเรียนแต่ละปี เพื่อใช้ดอกผลจากกองทุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างนักเรียนในโครงการกับนักเรียนที่เรียนเป็นภาษาไทย

5. การจัดการทรัพยากรและกิจกรรมของสถานศึกษา

5.1 สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้องบริหารจัดการบุคลากร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ห้องปฏิบัติการ และสถานที่ต่างๆ ให้ครูและนักเรียนทุกคนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันและอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสถานศึกษาของรัฐซึ่งใช้งบประมาณของรัฐต้องดูแลให้เกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

5.2 สถานศึกษาที่จัดโครงการโรงเรียนสองภาษาจะต้องจัดให้นักเรียน 28 ภาคปกติและนักเรียนในโครงการทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมของโรงเรียน/ชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นไทย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4. แนวทางปฏิบัติ

การเข้าโครงการโรงเรียนสองภาษา การดำเนินงานโครงการสองภาษาของโรงเรียน มีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้

4.1 โรงเรียนศึกษาคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1065/2544 และ สพฐ 43/2546

4.2 โรงเรียนเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่ บุคลากร แหล่งเรียนรู้ เป็นต้น

4.3 จัดทำโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (ตามแบบการสอนโครงการที่ต้นสังกัดกำหนด)

4.4 เสนอโครงการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ เพื่อขออนุมัติโครงการ ภายในวันที่ 1 ตุลาคม ก่อนปีการศึกษาที่จะเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอน

5. บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน (ประธานกรรมการอำนวยการโครงการ) มีบทบาท คือ บริหารโครงการตามนโยบายและแผนการดำเนินงาน นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ วินิจฉัย แก้ปัญหา สั่งการตามอำนาจที่ได้รับมอบหมาย

5.2 สมาคมผู้ปกครองและครู และคณะกรรมการที่ปรึกษา มีบทบาท คือ ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานโครงการ เสนอแนะแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5.3 ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือครูวิชาการโรงเรียน (ประธานกรรมการดำเนินงานโครงการ) มีบทบาท คือ ดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบาย เป็นที่ปรึกษาของคณะทำงานทุกฝ่าย จัดให้มีระบบการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำเสนอรายงานความก้าวหน้าของโครงการต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน ตลอดจนพิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้ปฏิบัติงาน ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการโรงเรียน

5.4 ฝ่ายธุรการ ดำเนินด้านเอกสารต่างๆ ในงานสารบรรณ งานพัสดุ และงานการเงินตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ติดต่อประสานงานด้านเอกสารวิชา การขออนุญาตทำงานของครูผู้สอนชาวต่างชาติ ดูแลความเรียบร้อยของสำนักงานโครงการงาน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่างๆ นำเสนอข้อมูลต่างๆ และรายงานต่อประธานกรรมการอำนวยการโครงการอำนวยการความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายของโครงการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ให้บริการประสานงานด้านข้อมูลอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นแก่นักเรียน ครู ชาวไทยและครูชาวต่างชาติ ต้อนรับผู้ที่มาติดต่อทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน ดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ด้วยงบประมาณตามแผนงาน ให้เป็นไปตามระเบียบและรวดเร็ว ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.5 ฝ่ายวิชาการ ประสาน นิเทศ กำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านวิชาการ ดูแล กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียน การจัดการครูผู้สอน การจัดตารางสอน จัดหาคำรา/สื่อ/นวัตกรรม หนังสือประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านวิชาการ ประสานบุคลากรในหมวดวิชาและครูนิเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนชาวต่างประเทศในด้านเนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดสอนซ่อมเสริมและติดตามผลการเรียนของนักเรียนให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ประสานให้ครูชาวต่างประเทศ ให้ความรู้ด้านการสอน ให้ความรู้ภาษาอังกฤษ แก่ ครู - อาจารย์ และบุคลากรอื่นตามสมควร เป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการแก่ครูผู้สอนชาวต่างชาติ

5.6 ฝ่ายกิจกรรมนักเรียน ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดีงาม จัดนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเหมือนนักเรียนปกติ จัดกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรม เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักในความเป็นไทย ติดตามประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในการควบคุม ดูแล ป้องกัน แก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.7 ฝ่ายแผนงาน/ประสานงาน ประสานงาน การจัดทำแผนงาน โครงการ ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของโครงการโรงเรียนสองภาษา ดูแล ติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานโครงการ การจัดทำเครื่องมือประเมินผลโครงการ และดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ วิเคราะห์ สรุปผล และจัดทำสารสนเทศเผยแพร่แก่ผู้เกี่ยวข้อง จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร และดำเนินการตามแผน ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.8 ฝ่ายประสานงานชุมชน ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ผลงาน กิจกรรมของโครงการสู่ชุมชน ในทุกรูปแบบ ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อดำเนินกิจกรรมของโครงการปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.9 ฝ่ายอาคารสถานที่ ประสานงานกับฝ่ายบริหารโรงเรียน ในการจัดเตรียมอาคารสถานที่ พร้อมดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆดูแล ติดตามการปฏิบัติงานของนักการภารโรง/ลูกจ้าง ให้ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

5.10 ฝ่ายเลขานุการ รับเอกสาร หลักฐาน และลงทะเบียนนักเรียนเข้าใหม่ ดูแล กำกับ ติดตาม การจัดการเสริมหลักสูตร ประสานงานและอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ให้การต้อนรับและให้บริการแก่ผู้เข้าประชุม และศึกษาดูงาน ประสานงานในการจัดหา/จัดจ้าง ครูผู้สอนชาวต่างประเทศ และบุคลากรอื่นตามความเหมาะสม นำเสนอข้อมูลให้ฝ่ายบริหารพิจารณาการจัดจ้างครูชาวต่างประเทศ พร้อมทั้งทำสัญญาจ้างและต่อสัญญาจ้าง จัดกิจกรรมเสริมทักษะทางวิชาการ เช่น การจัดค่าย การจัดทัศนศึกษา การประกวด การแข่งขัน ฯลฯ ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

6. การบริหารงานเพื่อสนับสนุนโครงการ

การบริหารครูและบุคลากร โรงเรียนสองภาษามีครูและบุคลากรทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทำหน้าที่สอนและสนับสนุนการสอน ดังนี้

6.1 ครูที่เป็นชาวไทย ได้แก่ ครูประจำการของโรงเรียน ซึ่งมาช่วยปฏิบัติงานในโครงการ โดยไม่มีค่าตอบแทนหรือครูที่เป็นลูกจ้างรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทน ครูที่เป็นลูกจ้างรับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนจากโครงการกรณีที่เป็นครูผู้สอนต้องมีคุณสมบัติ มีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีในวิชาที่สอนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี โดยผ่านการทดสอบ TOEFL หรือ TOEIC หรือ IELTS

6.2 ครูที่เป็นชาวต่างชาติต้องเป็นผู้ใช้ภาษาแม่ (Native Speakers) ซึ่งประกอบด้วย อังกฤษ อเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ กรณีที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ต้องเป็นผู้มีความรู้ทางภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี โดยผ่านการทดสอบ TOEFL หรือ TOEIC หรือ IELTS

การสรรหาครูชาวต่างชาติที่มีความสามารถทำการสอนในโรงเรียนสองภาษาเป็นเรื่องที่เป็นปัญหาสำหรับหลายโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในต่างจังหวัด และครูชาวต่างชาติที่มีความสามารถจะทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ดังนั้น การสรรหา การจัดสวัสดิการสำหรับครูชาวต่างชาติจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง และมีหลักเกณฑ์วิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการประกาศรับสมัครผ่านสื่อต่างๆและทาง Website
2. คัดเลือกครูโดยพิจารณาจากใบสมัคร คุณสมบัติ ประสบการณ์ การสัมภาษณ์ ทดลองสอน โดยมีครูและนักเรียนร่วมพิจารณาด้วย
3. การทำสัญญา ต้องทำสัญญาจ้างตามแบบที่ทางการกำหนด ขั้นตอนนี้มีความสำคัญต้องดำเนินการโดยรอบคอบ และควรกำหนดระยะทดลองงานไว้ในสัญญาด้วย
4. การขอใบอนุญาตทำงาน โรงเรียนดำเนินการสอนเรื่องขอใบอนุญาตทำงานพร้อมเอกสารประกอบ ได้แก่ โครงการโรงเรียนสองภาษาของโรงเรียน สัญญาจ้าง ตารางสอน สำเนาหนังสือเดินทางของครูต่างชาติ และหนังสือรับรองความประพฤติของโรงเรียนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สพท.) เพื่อขอและขอความอนุเคราะห์ดำเนินการต่อเนื่องถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้ประสานขออำนวยความสะดวกถึงกรมการจัดหางาน/จัดหางานจังหวัด,โรงเรียน/ครู รับหนังสือนำไปกรมจัดหางาน/จัดหางานจังหวัดเพื่อขออนุญาตรับไปทำงาน กรณีการขอต่ออายุการตรวจลงตราหนังสือเดินทาง (วีซ่า) โรงเรียนรวบรวมเอกสารดังกล่าวข้างต้น และแนบใบอนุญาตทำงานของครูชาวต่างชาติ พร้อมกับโรงเรียนมีหนังสือแจ้ง สพท. สพท. มีหนังสือ สพฐ. แล้ว จึงนำไปสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ดำเนินการขอต่ออายุหนังสือเดินทางต่อไป
5. อัตราค่าจ้างและค่าตอบแทนครูชาวต่างชาติ กรมบัญชีกลางอนุมัติให้เบิกจ่ายเงินนอกงบประมาณ (เงินบำรุงการศึกษา) เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับครูชาวต่างชาติ ดังนี้
 - 5.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่เกินเดือนละ 30,000 บาท/ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่เกินเดือนละ 40,000 บาท
 - 5.2 กรณีจ้างเป็นรายคาบ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่เกินคาบละ 600 บาท/คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่เกินคาบละ 800 บาท
6. การพัฒนาบุคลากร โรงเรียนต้องให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูชาวต่างชาติและการได้ศึกษาหาความรู้วิธีการสอนใหม่ๆ ทั้งจาก Internet หรือโดยการอบรมวิธีการสอนภาษาอังกฤษ (TEFL, TESL)

7. การเงินและแผนการเงิน

เงินรายได้ของโครงการโรงเรียนสองภาษามาจากต่อไปนี้

- 7.1 เงินสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่ทางราชการจัดให้
- 7.2 เงินสนับสนุนที่จัดเก็บเพิ่มขึ้นจากเงินอุดหนุนการศึกษาที่รัฐจัดให้ โดยจัดเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
- 7.3 เงินบริจาคหรือเงินอื่นๆ ที่ได้รับการสนับสนุนในโครงการตามวัตถุประสงค์ของผู้ให้การสนับสนุน ทั้งนี้ โรงเรียนต้องจัดสรรโควตาสำหรับเด็กด้อยโอกาสคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ วก. 1065/2544 ให้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่ม อย่างน้อยร้อยละ 3 ของจำนวนนักเรียนในโครงการให้โรงเรียนจัดทำแผนการใช้เงินและจัดทำแผนการใช้เงินและจัดทำสรุปรายงานประจำปีของโครงการ

8. การจัดการเรียนการสอน

- 8.1 ด้านหลักสูตร โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยคำนึงถึงบริบทของความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากลโดยมุ่งเน้นความ

รักท้องถิ่น ประเทศชาติ และความเป็นไทย สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม สร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

8.2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เช่น การสอนแบบโครงการ การสอนแบบบูรณาการ การสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และสรุปเป็นองค์รวมความรู้ ได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนทั้งสองกลุ่มให้เป็นที่ยอมรับโดยปกติทั่วไป ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนก็จัดกิจกรรมไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักเกณฑ์การจัดโครงการโรงเรียนสองภาษาแบบย่อ (Mini English Program) ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. การเสนอโครงการ

โรงเรียนใดจะจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ ให้เสนอโครงการซึ่งมีรายละเอียดตามหัวข้อเรื่องที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยโรงเรียนเสนอโครงการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะดำเนินการพิจารณาโครงการตามแผนภูมิการทำงาน (Flow chart) ตามท้ายหลักเกณฑ์นี้ และจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

2. ระยะเวลาเสนอโครงการ

ให้โรงเรียนเสนอโครงการผ่านตามลำดับถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 1 ตุลาคม ก่อนปีการศึกษาที่จะเริ่มดำเนินการจัดการเรียนการสอน

3. เงื่อนไขการดำเนินโครงการ

โรงเรียนจะต้องได้รับอนุมัติโครงการก่อน จึงจะจัดการเรียนการสอนตามโครงการได้ ถ้าเสนอโครงการให้พิจารณาหลังจากระยะเวลาที่กำหนดในข้อ 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะพิจารณาให้ดำเนินการในปีการศึกษาถัดไป โรงเรียนที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการแล้ว ภายใน 2 ปี ถ้าไม่ดำเนินการให้ถือว่าโครงการนั้นสิ้นสุด หากประสงค์จะดำเนินโครงการอีกให้เสนอโครงการเพื่อพิจารณาอนุมัติใหม่อีกครั้ง

4. การรับนักเรียน

รับทั้งนักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติ จำนวนนักเรียนในห้องเรียน กำหนดห้องละไม่เกิน 30 คน และมีครูประจำชั้น 1 คน ครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติประจำวิชาต่างๆในสัดส่วนที่เหมาะสม

5. ครูผู้สอนวิชาที่ใช้ภาษาอังกฤษ กำหนดดังนี้

คุณวุฒิและประสบการณ์ ครูผู้สอนต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่าในสาขาวิชาที่สอน หรือมีประกาศนียบัตรการสอน หรือประกาศนียบัตรครู หรือต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนไม่น้อยกว่า 1 ปี และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่วทุกทักษะ ทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และ เขียน

ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ครูชาวต่างชาติต้องเป็นผู้ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ (Native Speaker) และมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีความรู้ด้าน ELT ครูที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแต่ต้องมีความรู้ทางภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี โดยผ่านการทดสอบ TOEFL หรือ TOEIC หรือ IELTS หรือสถาบันอื่นที่ได้รับรองมาตรฐานและมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

6. หนังสือเรียน

ให้โรงเรียนจัดหาหนังสือที่เป็นภาษาไทยครบถ้วน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด หากโรงเรียนจัดทำหนังสือแบบเรียนที่บุคลากรของโรงเรียนเรียบเรียงขึ้นเองต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อนนำไปใช้ ให้โรงเรียนจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอนหนังสือแบบฝึกหัด หรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษ สำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอน ให้โรงเรียนระบุนายการจำนวนหนังสือภาษาไทย ภาษาต่างประเทศที่จัดไว้ในห้องสมุดและที่จะใช้ในการเรียนการสอนไว้ในโครงการ

7. วัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอน

โรงเรียนต้องจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมครบถ้วนให้เพียงพอต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตร

8. อาคารสถานที่

โรงเรียนต้องจัดให้มีห้องเรียน ห้องประกอบ ห้องปฏิบัติการ และโรงฝึกงานสำหรับนักเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างน้อย

9. ระดับชั้นที่เปิดสอน

ให้เปิดการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น ถึงมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในปีการศึกษาแรกที่จะเริ่มดำเนินการ ให้เปิดสอนชั้นต้นของแต่ละระดับ (ป.1/ม.1 และ/หรือ ม.4) และเปิดสอนเพิ่มปีละชั้นตามลำดับ

10. วิชาที่เปิดสอน

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษต้องจัดการเรียนการสอนได้ทุกวิชาเป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้นวิชาภาษาไทย วิชาในหมวดสังคมศึกษาที่ว่าด้วยเรื่องของประเทศไทย วัฒนธรรมไทย และกฎหมายไทย ให้สอนเป็นภาษาไทย ส่วนกิจกรรมเช่น ลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด/กิจกรรมอิสระและวิชาพุทธศาสนา อาจสอนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาไทยก็ได้

11. เงินบำรุงรักษาการศึกษาและเงินสนับสนุนการศึกษา

การเรียกเก็บเงินบำรุงการศึกษาตามโครงการนี้จะต้องเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเก็บเงินบำรุงรักษาในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2520 และตามที่กำหนดไว้ในโครงการนี้ หากจะเรียกเก็บเงินเกินกว่าที่กำหนดก็ให้เสนอเหตุผล ความจำเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาเสนอขอความเห็นชอบจากกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

12. กำหนดการเปิด - ปิดภาคเรียน

ให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเป็น 2 ภาคเรียน ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ถ้าจะเปิด - ปิดภาคเรียน นอกเหนือจากนี้ให้ขออนุญาตเป็นราย ๆ ไป

13. การวัดและประเมินผล

ให้โรงเรียนดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2544 มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2544 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2544 แล้วจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนของนักเรียนตามแบบที่กรมวิชาการกำหนดเป็นภาษาอังกฤษ

14. การรับรองคุณภาพการศึกษา

โรงเรียนต้องจัดทำการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่สามารถตรวจสอบและประเมินได้

15. การวัดผลสัมฤทธิ์การใช้ภาษาอังกฤษ

โรงเรียนควรทำการวิจัย ศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในทุก ระดับชั้นปีและควรที่จะได้รับการประเมินความสามารถด้านภาษาอังกฤษโดยการสอบ TOEFL หรือ IELTS จากสถาบันอื่นที่ได้รับรองมาตรฐาน

16. ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรมีฝ่ายประสานงานให้ครูชาวต่างชาติในด้านต่างๆเช่น การทำสัญญาว่าจ้าง การขอใบอนุญาตทำงาน การติดต่อกรมแรงงาน และกระทรวงต่างประเทศ เป็นต้น

แนวคิดการบริหารโรงเรียนสองภาษาต่างประเทศ

ข้อมูลจากหนังสือ “Bilingual Education: Compensatory to Quality Schooling” นักเรียนต่างชาติที่อพยพมาอยู่ในสหรัฐอเมริกาที่เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาในระบบสองภาษา ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดีเท่ากับนักเรียนอเมริกันโดยให้ความเห็นว่านักเรียนศึกษาครูผู้สอน ผู้บริหาร ควรต้องปลดตัวเองออกจากพันธนาการทางความคิดในด้านปัจจัยต่างๆ รอบตัวนักเรียน เช่น ด้านครอบครัวที่มีผลต่อการพัฒนาภาษาอังกฤษเนื่องจากนักเรียนยังคงใช้ภาษาดั้งเดิมในการสนทนาระหว่างสมาชิกในครอบครัวปัจจัยในด้านของสภาพทางสังคมและทางเศรษฐกิจของนักเรียน (Brisk, Maria Estlea, 1998)

1. โรงเรียนสองภาษาในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในอดีต ครอบครัวที่มีฐานะในลาตินอเมริกามักส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระบบสองภาษา ด้วยเหตุผลที่เชื่อว่าการศึกษาในระบบสองภาษาจะสามารถทำให้บุตรหลานของตนเองมีความรู้ความสามารถด้านภาษามากกว่าหนึ่งภาษา และสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้ทั้งด้านการงาน อาชีพและในด้านของสังคม แต่ทว่าในสหรัฐอเมริกา การเรียนในระบบสองภาษานั้นมุ่งเน้นไปที่เด็กที่มาจากรอบครัวที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ตัวอย่างเช่น ครอบครัวที่อพยพมาจากประเทศอื่น แล้วมาอาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาจนได้รับสิทธิของการเป็นพลเมืองเด็กเหล่านี้มักจะเป็น

เด็กที่มีความด้อยในสังคมเนื่องจากไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้เหมือนนักเรียนส่วนใหญ่ การศึกษาในระบบสองภาษาในสหรัฐอเมริกาจึงมุ่งเน้นไปเพื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มนี้ที่มีความจำเป็นต้องเรียนร่วมกับนักเรียนพูดภาษาอังกฤษ โดยพยายามทำให้นักเรียนเหล่านี้ได้รับความรู้เช่นเดียวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สามารถเขียน อ่าน ฟัง เข้าใจในภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม ผู้คนมักมีความเข้าใจความคลาดเคลื่อนในหลักของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงที่มุ่งเน้นพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ให้แก่นักเรียนเป็นหลัก แต่การจัดการศึกษาในระบบสองภาษานั้นมุ่งไปที่การทำให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษให้ได้โดยเร็วเท่าที่จะทำได้ เพราะการรู้ภาษาอังกฤษอย่างแตกฉานนั้นจะทำให้นักเรียนได้มาซึ่งความรู้จากการเรียนการสอนได้นั้นเอง ดังนั้น การเรียนการสอนโดยยึดแนวความคิดดังกล่าวจะทำให้ทั้งครู การออกแบบหลักสูตรการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมุ่งเน้นไปที่ประสิทธิภาพของการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในระบบเป็นหลักสำคัญ ซึ่งแท้จริงแล้ว เป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้นมุ่งเน้นการให้ความรู้และพัฒนาศักยภาพในตัวตนของนักเรียนให้ได้สูงสุด โดยการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเป้าหมายในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในระบบสองภาษาในบริบทของสหรัฐอเมริกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพได้นั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจถึงเป้าหมายที่แท้จริงของการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงการพัฒนาความรู้ทุกด้านให้แก่ผู้เรียน มิใช่เพียงแค่ต้องการพัฒนาเพียงเฉพาะด้านภาษาอังกฤษ โดย Brisk ได้เขียนไว้ในหนังสือว่า การจัดการเรียนการสอนในระบบสองภาษาอย่างมีคุณภาพนั้น ต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาด้านวิชาการทุกด้าน มีการกำหนดวิธีการในการสอนที่ทำให้ได้มาซึ่งความรู้ทุกด้านมิใช่เพียงแค่ความสามารถ ในหลาย ๆ ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ทั้งที่ประเทศเหล่านั้นมีภาษาพื้นเมืองของตนอยู่แล้ว เช่น ประเทศอินเดีย ประเทศฟิลิปปินส์ เป็นต้น ประชาชนสามารถติดต่อกันโดยใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว เนื่องจากการเรียนการสอนไม่ได้เกิดแต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในสภาพการณ์จริงนอกห้องเรียนได้เกือบทุกโอกาส การเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จึงนับว่าบรรลุวัตถุประสงค์ (พุทธรักษ์ จินดาโรจน, 2546, หน้า 15)

เห็นได้ว่า โรงเรียนสองภาษาในต่างประเทศกับโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทย มีความแตกต่างกันในด้านจุดมุ่งหมาย คือ โรงเรียนสองภาษาในต่างประเทศ จะใช้ภาษาที่สอง คือภาษาพื้นเมืองควบคู่กับภาษาหลักซึ่งเป็นภาษาสากล เพื่อช่วยให้ผู้เรียนที่เป็นชนเผ่ากลุ่มน้อยได้เรียนรู้ได้เรียนรู้เนื้อหาได้เข้าใจยิ่งขึ้น ส่วนโรงเรียนสองภาษาในประเทศไทย ใช้ภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลเป็นภาษาที่สองควบคู่กับภาษาไทยที่เป็นภาษาหลักของประเทศ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาสากลให้ตีพอกันกับภาษาหลักของประเทศ พร้อมกับการเรียนวิชาความรู้ด้านต่างๆ ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนต้องใช้ความพยายามในการทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาเพิ่มขึ้น

2. โรงเรียนสองภาษาในประเทศจีน

สาเหตุที่ทำให้ประเทศจีนหันมาให้ความสนใจในเรื่องการเรียนแบบสองภาษาว่าเนื่องจากการที่จีนได้เข้าเป็นประเทศสมาชิกในองค์การค้าโลก (WTO: The World Trade Organization) และการที่ปักกิ่งจะได้เป็นเจ้าภาพในการจัดกีฬาโอลิมปิกเกมส์ในปี 2008 ได้กระตุ้นให้คนจีนมาสนใจภาษาอังกฤษมากขึ้น (Beijing Revive, n.d.)

1. ด้านหลักสูตร

หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนสองภาษาที่จัดการเรียนการสอนโดยเอกชน โดยทั่วไปใช้หลักสูตรของประเทศอังกฤษหรือสหรัฐอเมริกา (SETLER International, 2003)

2. เกณฑ์การคัดเลือกครู

ครูต่างชาติที่จะทำการสอนได้ต้องได้รับประกาศนียบัตรรับรองจากกระทรวงศึกษาธิการของจีน โดยครูจะต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย มีประสบการณ์ในการสอน พร้อมจดหมายรับรอง และต้องไม่ได้ถือวีซ่าประเภทท่องเที่ยวหรือนักเรียน

3. โรงเรียนสองภาษาในประเทศคูเวต

โรงเรียนสองภาษาในประเทศคูเวตซึ่งมีเพียงแห่งเดียวเท่านั้น นั่นคือ Al-Bayan Bilingual School โดยโรงเรียนได้ทำการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียด ดังนี้ (Al-Bayan School, n.d.)

3.1 เป้าหมายของโรงเรียน

3.1.1 ใช้เนื้อหาในหลักสูตรเพื่อเตรียมนักเรียนเข้าสู่มหาวิทยาลัย และใช้วิธีการเรียนการสอนเพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมกับการดำเนินชีวิต โดยใช้หลักสูตรที่มีมาตรฐานสูงและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียน

3.1.2 ใช้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของตนในขณะที่สำคัญกับสังคมอื่นด้วย

3.1.3 โปรแกรมการศึกษาจะช่วยพัฒนาศักยภาพวิธีที่นักเรียนสามารถนำมาใช้ในการปรับตัว

3.2 หลักสูตร

โรงเรียนได้พัฒนาหลักสูตรกลางชั้นโดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ระดับก่อนประถมศึกษา (Preschool: Nursery & Kindergarten) ระดับประถมศึกษา (Elementary School: Grades 1-4) ระดับประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น (Middle School: Grades 5-8) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (High School: Grades 9-12)

3.3 ค่าบำรุงการศึกษา

ค่าบำรุงการศึกษาในโครงการโรงเรียนสองภาษามีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก โดยมีค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 4,000 - 8,000 เหรียญสหรัฐ

3.4 การรับนักเรียน

ทางโรงเรียนจะพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยเพื่อดูความก้าวหน้าและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการเรียนและจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

4. โรงเรียนสองภาษาในประเทศสเปน

โรงเรียนสองภาษาในประเทศสเปน รายละเอียดมีดังนี้ (Isable Herranz de la Morena and Luisa Sopea Quesada, n.d.)

4.1 เป้าหมาย

นักเรียนสามารถแสดงออกโดยใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาสเปนได้อย่างถูกต้อง และตระหนักถึงวัฒนธรรมของทั้งสองชาติ

4.2 เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกโรงเรียน

- 4.2.1 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาภายใต้การบริหารงานของกระทรวงศึกษาธิการ
- 4.2.2 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตที่มีรายได้ต่ำ
- 4.2.3 เป็นโรงเรียนที่ครูและผู้บริหารตกลงที่จะให้ความร่วมมือกับโปรแกรมนี้

4.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกนักเรียน

- 4.3.1 รายได้ของครอบครัวนักเรียน
- 4.3.2 บ้านของนักเรียนอยู่ใกล้โรงเรียน
- 4.3.3 การมีญาติพี่น้องศึกษาอยู่ในโรงเรียนนั้นๆ

4.4 เกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกครู

- 4.4.1 การสัมภาษณ์จากกระทรวงศึกษาธิการและบริติช เคานซิล ในประเทศอังกฤษ และประเทศสเปน
- 4.4.2 เป็นครูที่มีคุณสมบัติครบตามระบบการศึกษาของอังกฤษ
- 4.4.3 จบการศึกษาระดับปริญญาโทในสาขาการศึกษา (ระดับประถมศึกษาและปฐมวัย)
- 4.4.4 ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่
- 4.4.5 มีประสบการณ์ในการสอนเด็กระดับประถมศึกษาและปฐมวัย
- 4.4.6 มีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมสเปน

4.5 หลักสูตร

หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นการบูรณาการระหว่างหลักสูตรระดับประถมศึกษาและระดับปฐมวัยของประเทศอังกฤษ และสเปน โดยการทำการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ประมาณ 35 เปอร์เซ็นต์ในวิชาดนตรี ศิลปะศึกษา พลศึกษา วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และ ประวัติศาสตร์ โดยอีก 65 เปอร์เซ็นต์ ทำการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาสเปน

จากรายละเอียดของโรงเรียนสองภาษาในต่างประเทศดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ทราบว่า โรงเรียนสองภาษาในแต่ละประเทศมีรายละเอียดของโรงเรียนที่ต่างกัน ทั้งในด้านหลักสูตร เกณฑ์ในการคัดเลือกเด็ก แต่อย่างไรก็ตามทุกโรงเรียนก็มีวัตถุประสงค์เดียวกันคือต้องการพัฒนานักเรียนโดยเน้นในด้านการใช้ภาษาอังกฤษ และทุกโรงเรียนสองภาษาในโลกต่างก็ประสบปัญหาและอุปสรรคที่ใกล้เคียงกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา

วิไลลักษณ์ เดชะ (2549) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมของโรงเรียนสองภาษา และโรงเรียนทั่วไป พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนสองภาษาที่มีการปฏิบัติที่ดีเลิศ มีความเชื่อมั่นการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ซึ่งพบว่านักเรียนมีผลการเรียนภาษาอังกฤษดี มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างโดดเด่น ปัญหาที่คือนักเรียนบางส่วนยังขาดความรับผิดชอบ และครูส่วนใหญ่เป็นครูจ้างสอนบางเวลา จากการสำรวจพบว่าโรงเรียนสองภาษากำหนดให้มีรายวิชาภาษาอังกฤษมากกว่าโรงเรียนทั่วไป และมีครูเจ้าของภาษาเป็นผู้สอน

ผลสำเร็จคือนักเรียนในโรงเรียนสองภาษามีทักษะภาษาอังกฤษดีและกล้าแสดงออกกว่าโรงเรียนทั่วไป

ละเอียต กลิ่นลำดวน (2550) ได้ทำการศึกษาระดับปัญหา และเพื่อกำหนดแนวทางและความเป็นไปได้ของแนวทางเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคีรัฐช่วงชั้นที่ 3 - 4 ที่ดำเนินการสอนตามโครงการโรงเรียนสองภาษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจระดับปัญหาในการบริหารงานวิชาการ จำนวนทั้งหมด 15 โรงเรียน จำนวน 150 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนทั้งสิ้น จำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.33 แล้ววิเคราะห์ระดับปัญหาเพื่อกำหนดเป็นประเด็นในการหาแนวทางและความเป็นไปได้ของแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโดยใช้แบบสัมภาษณ์นำการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศน์และผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารโครงการโรงเรียนสองภาษาจำนวน 10 คน เพื่อให้ได้แนวทางที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ สถิติที่ใช้ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัญหาในการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมในด้านการจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการนิเทศการสอน ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการวางแผนงานวิชาการ ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ด้านการจัดการหลักสูตร ระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ด้านการนิเทศการสอน ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ด้านการวัดผลและการประเมินผลการเรียน ระดับปัญหาอยู่ในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคีรัฐ ช่วงชั้นที่ 3 - 4 ที่ดำเนินการสอนตามโครงการโรงเรียนสองภาษามีปัญหาในระดับปานกลางและน้อยจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดแนวทางและศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ

สิริรัตน์ ครุวรรณ (2550) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหของโรงเรียนสองภาษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ที่ปัญหาของโรงเรียนสองภาษาด้านนักเรียนที่ควรได้รับการแก้ไขมากที่สุด คือปัญหานักเรียนขาดทักษะในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนปัญหาที่ครูควรได้รับการแก้ไขมากที่สุด คือปัญหาคุณภาพของครูต่างชาติไม่เหมาะสม และปัญหาด้านผู้ปกครองที่ควรได้รับการแก้ไขมากที่สุด คือปัญหาผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงต่อโครงการโรงเรียนสองภาษาจนมีผลกระทบต่อการบริหารงานของโรงเรียนสองภาษา

2. ปัญหาด้านนักเรียนมีสาเหตุหลักมาจาก 1) ครูขาดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้เพื่อใช้ในการหาความรู้เพิ่มเติมของนักเรียน 2) การชี้แนะของผู้ปกครองที่ไม่เหมาะสม 3) นักเรียนไม่ตระหนักในสำคัญของการหาความรู้ด้วยตนเอง สำหรับปัญหาด้านครูมีสาเหตุหลัก มาจากการไม่สามารถหาครูต่างชาติที่มีคุณภาพเหมาะสมได้ และมีปัญหาด้านผู้ปกครองสาเหตุหลักมาจาก 1) ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงจากการเสียค่าใช้จ่ายสูง และ 2) ผู้ปกครองมีความต้องการให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษได้ดี

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านนักเรียน คือการปรับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ส่งเสริมกิจกรรมการฝึกทักษะ ด้านครู เพิ่มการสนับสนุนจากภาครัฐ จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ครูไทยและครูต่างชาติ ด้านผู้ปกครองต้องมีการชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่นแก่ผู้ปกครอง และรายงานความก้าวหน้าของผู้เรียน

ณัฐนิชา บัวดี (2550) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการ ตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารงานโครงการโรงเรียนสองภาษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนสองภาษา จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับรายด้าน ดังนี้ ด้านลักษณะนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม ด้านลักษณะของบุคลากร และด้านลักษณะขององค์กร

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารโครงการโรงเรียนสองภาษา สรุปได้ดังนี้

2.1 ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษาที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษาสูงกว่าครูหัวหน้าโครงการโรงเรียนสองภาษาทั้งในภาพรวมและรายด้าน

2.2 ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารโครงการโรงเรียนสองภาษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนสองภาษา มีดังนี้ ควรมีการคัดเลือกครูให้มีคุณภาพ มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้บริหารแบ่งฝ่ายงานและมอบหมายงานให้ชัดเจน การประชาสัมพันธ์โครงการให้ทุกฝ่ายทราบ การจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น มีการประเมินผลโครงการโรงเรียนสองภาษาอย่างเป็นระบบ

ชัยพร สกุลพนารักษ์ (2552) ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย 163 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง 118 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ การประเมินผล การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารบุคคล การบริหารแบบมีส่วนร่วม การประกันคุณภาพการศึกษา และ การบริหารงานทั่วไป

2. รูปแบบการบริหารโรงเรียนสองภาษาสำหรับประเทศไทย ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 7 องค์ประกอบ ซึ่งมีความเหมาะสมถูกต้องเป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ได้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ

1. ความหมายของทัศนคติ

บรรดานักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ในลักษณะที่คล้ายกันดังต่อไปนี้

นิวคอมบ์ (Newcomb, 1954, p.128) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกเอนเอียงของจิตใจที่มีต่อประสบการณ์ที่คนเราได้รับ อาจจะมีมากหรือน้อยก็ได้โดยแสดงออกทางพฤติกรรมใน ๓ ลักษณะคือ การแสดงออกในลักษณะพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ ยากปฏิบัติ เรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า ทัศนคติเชิงนิมาน (Positive attitude) อีกลักษณะหนึ่งเป็นการแสดงออกในลักษณะตรงข้ามคือ ไม่พึงพอใจ ไม่ชอบ ไม่เห็นด้วย เบื่อหน่าย ชิงชัง เรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า ทัศนคติเชิงนิเสธ (Negative attitude) ส่วนอีกทัศนคติอีกแบบหนึ่งได้แก่ การรู้สึกเฉย ไม่รู้สึกชอบหรือเกลียด

ฮิลการ์ด (Hilgard, 1967, p.214) กล่าวว่า ทัศนคติคือพฤติกรรมหรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นครั้งแรกที่มีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิดหรือสถานการณ์ใดๆ ในทางเข้าหาหรือออกห่าง และเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองในครั้งต่อไปในทางที่เอนเอียงไปในลักษณะเดิมเมื่อพบกับสิ่งนั้นอีก

กู๊ด (Good, 1973 : p.48) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึงความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการสนับสนุนหรือคัดค้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคลหรือสิ่งใดๆ เช่น รัก เกลียด หรือกลัว หรือไม่พอใจมากน้อยเพียงใดต่อสิ่งนั้นๆ

นอกจากนี้นักการศึกษาไทยก็ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้หลายแนวด้วยกัน เช่น

เดโช สนวนานนท์ (เดโช สนวนานนท์, 2512, หน้า 28) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่สร้างขึ้นได้ เปลี่ยนแปลงได้ และเป็นแรงจูงใจที่กำหนดทิศทางพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมต่างๆ ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในหน้าที่การงานหรืออาชีพของตน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ บุญยิ่ง เจริญยิ่ง, 2518, หน้า 3) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกที่แสดงออกอย่างมั่นคงต่อบุคคล หรือ

สถานการณ์ใดๆ ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดี (Positive) ชัดแย้ง (Negative) หรือเป็นกลาง (Neutral) ก็ได้ซึ่งเป็นผลของการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่ดีหรือเลวของบุคคลหรือสถานการณ์นั้นๆ

เชดส์คอร์ต โฆวาซินธุ์ (เชดส์คอร์ต โฆวาซินธุ์, 2520, หน้า 38) กล่าวว่า ทักษะคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง อาจเป็นไปในทางสนับสนุน หรือคัดค้านก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขบวนการอบรมให้เรียนรู้ระเบียบวิธีของสังคม (Socialization) ซึ่งทักษะคตินี้จะแสดงออกหรือปรากฏให้เห็นได้ชัดในกรณีที่สิ่งเร้านั้นเป็นสิ่งที่เร้าทางสังคม

2. องค์ประกอบของทักษะคติ

เชดส์คอร์ต โฆวาซินธุ์ (เชดส์คอร์ต โฆวาซินธุ์, 2520, หน้า 38) กล่าวว่า ทักษะคติมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. Cognitive component เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้หรือความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า (Object) นั้นๆ เพื่อเป็นเหตุผลในการที่จะสรุปรวมเป็นความเชื่อหรือช่วยในการประเมินผลสิ่งเร้านั้นๆ

2. Feeling component เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้าต่างๆ เป็นผลต่อเนื่องมาจากการที่บุคคลประเมินสิ่งเหล่านั้นแล้วว่าพอใจหรือไม่พอใจ ต้องการหรือไม่ต้องการ ดีหรือเลวอย่างไร

3. Action tendency component เป็นองค์ประกอบทางด้านความพร้อมหรือความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติหรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าในทิศทางที่จะสนับสนุนหรือคัดค้านซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อ หรือความรู้สึกของบุคคลที่ได้มาจากการประเมินผล

3. ลักษณะของทักษะคติ

อัลพอร์ท (Allport, 1969, pp.21-272) ได้แยกทักษะคติออกเป็น 5 ลักษณะดังนี้

1. ภาวะทางจิตใจและประสาท (Mental and Neural state) ซึ่งจะแสดงให้เห็นทางพฤติกรรม เช่น โกรธ เกลียด รัก เป็นต้น

2. ความพร้อมที่จะตอบสนอง (Readiness to respond) คือเมื่อมีทักษะคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งใดก็พร้อมที่จะตอบสนองสิ่งนั้นตามลักษณะของทักษะคติที่เกิดขึ้น เช่น ชอบวิชาศิลปะ สมัครด้วยใจและต้องการที่จะเรียน หรือสนใจวิชาศิลปะอยู่เสมอ

3. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเป็นระบบ (Organized) เกิดขึ้นเป็นกลุ่มและจัดระบบไว้แล้วในตัวเองคือ เมื่อเกิดทักษะคติต่อสิ่งใดแล้วจะเกิดขึ้นต่อเนื่องกัน และติดตามมาด้วยพฤติกรรมที่มีความสัมพันธ์กัน เช่น เมื่อโกรธหน้าจะบึ้ง

4. เป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์ (Through experience) หมายความว่า ประสบการณ์มีส่วนช่วยในการสร้างทักษะคติได้ดี

5. เป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออก (Exerting a directive and for dynamic influence on behavior) การแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับทักษะคติเป็นสำคัญ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

มีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับการเรียน ดังนี้

จารุณี โชตสมัย (2526) ได้ศึกษาเปรียบเทียบสมรรถภาพการอ่านเร็วละทัศนคติต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการฝึกอ่านอย่างมีระบบกับนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยแบบฝึกอ่านโดยใช้ความเรียง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยแบบฝึกการอ่าน โดยใช้ความเรียง พบกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยแบบฝึกอ่านอย่างมีระบบมีทัศนคติต่อวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอ่านแบบความเรียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มมีสมรรถภาพการอ่านเร็วและทัศนคติต่อภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชูชาติ นามแสง (2521) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนภาษาไทย เรื่องราชาศัพท์และคำสุภาพในระดับอุดมศึกษา โดยใช้บทเรียนโมดูลกับการสอนตามปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงปีที่ 2 ของวิทยาลัยครูมหาสารคาม จำนวน 62 คน ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองและควบคุมมีทัศนคติต่อวิชาภาษาไทยหลังการทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทั้งสองกลุ่มมีความเจริญงอกงามด้านทัศนคติเท่าเทียมกัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าทัศนคติเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนของผู้เรียนหากผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีการจัดการเรียนการสอนก็จะประสบผลสำเร็จตามไปด้วย

5. ความหมายของความพึงพอใจ

ครูเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ การใช้หลักสูตรจะเกิดประสิทธิผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับครูเป็นสำคัญด้วยเนื่องจากครูเป็นผู้แปลหลักสูตรไปสู่การสอน ครูต้องคำนึงถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความสมดุล จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความสุข เมื่อผู้เรียนจะมีความสุขได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น ย่อมนำมาซึ่งประสิทธิภาพในการเรียน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

ธารณี วิทยาอนิวรรณ (ธารณี วิทยาอนิวรรณ, 2542, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง ความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบและกิจกรรมการเรียนการสอนในด้านต่างๆ เช่น บรรยากาศการเรียนการสอน ลักษณะของกิจกรรม วิธีการประเมินผล เป็นต้น

เทิดศักดิ์ เดชคง (เทิดศักดิ์ เดชคง, 2542, หน้า 148) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจมาจากความคาดหวังและการเปรียบเทียบ

สมรภูมิ ขวัญคุ้ม (สมรภูมิ ขวัญคุ้ม, 2530, หน้า 9) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ผลรวมของความรู้สึกชอบของบุคลากรอันเกิดจากทัศนคติที่มีต่อคุณภาพและสภาพของหน่วยงาน อันได้แก่ การจัดองค์กร การจัดระบบงาน การดำเนินงาน สภาพแวดล้อมของการทำงาน ประสิทธิภาพของหน่วยงาน ตลอดจนการบริหารงานบุคคล ซึ่งคุณภาพและสภาพของหน่วยงานดังกล่าวมีผลกระทบต่อความต้องการของบุคคลและผลต่อความพึงพอใจของบุคคลนั้น

กูด (Good, 1973, p.518) กล่าวว่าโดยสรุปว่าความพึงพอใจ หมายถึง คุณภาพ สภาพ หรือระดับความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่างๆ และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

โวลแมน (Wolman, 1973, p.217) ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า เป็นความรู้สึกเมื่อได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ความต้องการที่คาดหวัง หรือแรงจูงใจ

ดังนั้น ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกของผู้เรียนที่เป็นผลมาจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผล และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ จะแสดงออกมาเมื่อได้รับสิ่งที่ต้องการหรือมีความรู้สึกว่าเป็นประโยชน์สำเร็จ

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจ

1. องค์ประกอบของความพึงพอใจ

การที่บุคคลจะเกิดความพึงพอใจในการเรียนรู้ จะต้องอาศัยปัจจัยหลายประการมากระตุ้นให้เกิดความรักหรือเจตคติที่ดีต่อการเรียนนั้น บุคคลจะเกิดความพึงพอใจนั้นจะต้องมีการจูงใจให้เกิดขึ้น

สมรภูมิ ขวัญคุ้ม (สมรภูมิ ขวัญคุ้ม, 2530, หน้า 9) ได้กล่าวถึงความพึงพอใจ โดยการสรุปเนื้อหาความแนวคิดจากแนวคิด เซเลสนิค (Zalesnich) สรุปได้ว่าความพึงพอใจเกิดจากการตอบสนองความต้องการของบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 อย่าง ดังนี้

- 1) ความต้องการภายนอก หรือความต้องการทางกายภาพ เช่น ความสะอาดสบายในสถานที่ทำงาน ความมั่นคงในหน้าที่การงาน การได้ทำงานที่ตนถนัด เป็นต้น
- 2) ความต้องการจากภายใน หรือความต้องการทางจิตใจ เช่น ความเป็นเพื่อน การเป็นที่ยอมรับและได้รับความไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นต้น

2. วิธีสร้างความพึงพอใจในการเรียน

มีการศึกษาในด้านความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างสภาพทางจิตใจกับผลการเรียน จุดที่น่าสนใจจุดหนึ่งคือ การสร้างความพอใจในการเรียนตั้งแต่เริ่มต้นให้แก่เด็กทุกคน ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ให้แนวคิดไว้หลายท่านดังนี้

สกินเนอร์ (Skinner, 1972, pp. 1-59, 96-120) มีความเห็นว่าการปรับพฤติกรรมของคนไม่อาจทำได้โดยเทคโนโลยีทางกายภาพและชีวภาพเท่านั้น แต่ต้องอาศัยเทคโนโลยีของพฤติกรรมซึ่งหมายถึงเสรีภาพ และความภาคภูมิใจ จุดหมายปลายทางที่แท้จริงของการศึกษา คือ การทำให้คนมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน เสรีภาพและความภาคภูมิใจ เป็นครรลองของการนำไปสู่ความเป็นคนดังกล่า

ไวท์เฮด (Whitehead, 1967:1-41) มีแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าจังหวะของการศึกษาและขั้นตอนของการพัฒนามี 3 ขั้น คือ การสร้างความพอใจ การทำความกระจำและการนำไปใช้

จึงสรุปได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ชื่นชม ประทับใจของเมื่อได้รับการตอบสนองที่ตรงตามความต้องการ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

กรชกร ขวดี (2544) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล

พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความพึงพอใจจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบริหาร ด้านปกครองนักเรียน ด้านวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โดยผู้ปกครองนักเรียนที่ประกอบอาชีพอิสระมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาด้านบริหารมากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อิสริยา พจนธาริ (2544) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านธุรการ ด้านปกครองนักเรียน ด้านการบริหารทั่วไปและด้านโรงเรียนกับชุมชน ด้านบริการ ด้านวิชาการ และด้านการบริหารอาคารสถานที่

ไพฑูรย์ กระโทกนอก วิไลรัตน์ เพิ่มพูนบุญ และนิศารัตน์ คงสวัสดิ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดโครงการ English Program ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโครงการ EP อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีความพึงพอใจเกี่ยวกับระดับความสามารถในการสื่อสารด้วยทักษะการฟัง และทักษะการพูด สูงเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ และพึงพอใจต่อการใช้เทคโนโลยีช่วยสอนของครูชาวต่างชาติ เป็นอันดับ 3

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการสำรวจความพึงพอใจ ของผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งตัวนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในประเด็นต่างๆ มาเป็นข้อมูลในการวางแผนเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนแบบสองภาษา (Bilingual Education) เป็นการเรียนรู้เนื้อหาสาระวิชาผ่านการใช้ภาษา 2 ภาษา คือ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษไปพร้อมๆ กัน คำว่า “การศึกษาแบบสองภาษา (Bilingual Education)” เป็นคำสากลที่ใช้กันทั่วโลก ส่วนคำว่า “English Program (EP)” นั้นเป็นคำที่ใช้กันในแวดวงการศึกษาไทย ซึ่งหมายความว่า “โรงเรียนสองภาษา (Bilingual School)” หรือโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการแบบหรือ “แผนกสองภาษา (Bilingual Program)” ซึ่งเป็นคำที่นิยมใช้กัน เป็นต้น ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (English as a Second Language) ในการติดต่อสื่อสาร (สมเกียรติ, 2553) ปัจจุบันในโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนขึ้นมาใหม่ โดยยึดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (หลักสูตรแกนกลาง) เป็นหลัก และได้นำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้จัดทำขึ้นมาสอดคล้องเพิ่มเติมจากที่หลักสูตรแกนกลางได้กำหนดไว้ จนกลายมาเป็นหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน บางโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษา (Bilingual Education) หรือที่นิยมเรียกว่า English Program (EP) ซึ่งได้รับความนิยมและเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ทั้งโรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ และส่วนภูมิภาค เพราะการเรียนการสอนแบบสองภาษานี้สามารถเติมเต็มช่องว่าง ระหว่างการเรียนภาษาอังกฤษแบบไทยเดิมๆ และการเรียนโรงเรียนนานาชาติทั้งในและต่างประเทศ สถานศึกษาที่ใช้การเรียนการสอนแบบสองภาษานั้น

นักเรียนจะได้เรียนรู้ไปด้วยกันทั้งภาษาแม่ (ภาษาไทย) และภาษาที่สอง (ภาษาอังกฤษ) อีกทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต่างถูกใช้ในการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา ฯลฯ ไปพร้อมๆ กัน

สถานศึกษาแต่ละแห่งควรจัดทำหลักสูตรขึ้นเองให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางโดยสถานศึกษาจะต้องสร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและยอมรับหลักการและแนวทางการจัดทำหลักสูตร การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการใช้หลักสูตร เป็นต้น อีกทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องจะต้องรับรู้เรื่องราวและมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารจะต้องเข้าใจหลักสูตรและส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจตรงกัน กระตุ้นให้ครู ทำแผนการสอนหรือที่เรียกว่าแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู สนับสนุนให้มีการวางแผนพัฒนาการเรียนการสอน เน้นกระบวนการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นคุณภาพความรู้ความสามารถที่มีต่อเด็กเป็นเป้าหมาย มีระบบติดตามผลการปฏิบัติ ตรวจสอบ นำแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และมีการนิเทศภายในเพื่อปรับปรุงแก้ไขปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

1. ความหมายของการศึกษาระบบสองภาษา (Bilingual Education)

De Mejiá (2002) ได้ให้ความหมายของคำว่า Bilingual ว่าการที่บุคคลสามารถใช้ภาษาได้สองภาษา คือผู้เรียนสามารถพูดหรือใช้ภาษาที่เป็นภาษาที่สองได้ คล่องแคล่วเหมือนใช้ภาษาแม่ ส่วนจะเลือกภาษาใดเป็นภาษาที่สองก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นใน การใช้ภาษาของแต่ละประเทศ

การศึกษาระบบสองภาษา ตาม Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics (Richards, Jack C. & Schmidt, Richard. (Eds), 2002) ได้ให้ความหมายว่าการใช้ภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ ซึ่ง Colin Baker (2001) ได้ให้ความหมายเพิ่มเติมอีกว่าการจัดการศึกษานั้นเด็กต้องเรียนภาษาที่สองควบคู่ไปกับภาษาท้องถิ่นหรือภาษาหลักของประเทศ ซึ่งต้องอาศัยการส่งเสริมการเรียนรู้สอง ภาษาในระหว่างที่มีการใช้เกิดขึ้น

Fugerson (อ้างถึงใน Baker, 2001) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาระบบสองภาษา หมายถึง การศึกษาสองภาษาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้ตรงกับ ความต้องการโดยอยู่บนพื้นฐานของระบบการศึกษาและสังคมเศรษฐกิจของประเทศที่จะทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมรอบตัวได้ และมีปฏิสัมพันธ์สามารถสื่อสารกับชนชาติอื่นได้ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้กับตนเองในเรื่องของอาชีพเพื่อพัฒนาสถานะทางสังคมที่ดีขึ้น

Andersson & Boyer (1970) ยังได้ให้ความหมายของ การศึกษาระบบสองภาษาว่า หมายถึง การจัดการเรียนการสอนเป็นสองภาษาและมีการใช้ภาษา ทั้งสองเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางส่วนหรือทั้งหมดของหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับความหมายของการศึกษาระบบสองภาษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา ค.ศ. 1994 ในหมวด E บททั่วไป ตอนที่ 7501 ได้ให้ คำนิยามของการศึกษาระบบสองภาษาว่าหมายถึง หลักสูตรการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีข้อจำกัดด้านภาษาอังกฤษ (Limited English Proficiency: LEP) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาทั้งสองคือภาษาแรกและภาษาที่สองของ

ผู้เรียน ซึ่งรวมถึงวิชาการของ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จำเป็นให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาแห่งชาติ

ดังนั้น ความหมายของการศึกษาระบบสองภาษาอาจสรุปได้ว่าหมายถึง การจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาที่สองควบคู่กับภาษาท้องถิ่นหรือภาษาหลักของประเทศ โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถใช้ภาษาได้สองภาษาและนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันเพื่อการศึกษา และเพื่อการประกอบวิชาชีพ ซึ่งรวมถึงผู้เรียนสามารถใช้เป็น เครื่องมือในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

2. การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนในประเทศไทย

การจัดการเรียนการสอน ของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่มุ่งเสริมสร้างการพัฒนาการของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาของศาสตร์นั้นควบคู่กับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบาย เพื่อให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ และเรียกชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า English Program : EP ได้อย่างมีคุณภาพ มีความเท่าเทียม และเป็นธรรม ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1)

1) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็นทางเลือกหนึ่งของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาจัดเป็นบางวิชาเท่านั้น

2) ในกรณีที่สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษมีการเก็บค่าใช้จ่ายเพิ่มจากผู้ปกครอง สถานศึกษาต้องจัดเงินส่วนหนึ่งเป็นกองทุนสำหรับนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ความสามารถให้ได้เรียนตามต้องการ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3) การบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องเอื้อประโยชน์ไปยังระบบการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยในเรื่องการใช้สื่ออุปกรณ์ การใช้ห้องปฏิบัติการ ภาษาอังกฤษห้องปฏิบัติการวิชาอื่น ๆ และบุคลากรในสถานศึกษา

4) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องคงไว้ซึ่งความมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาษาไทย ศิลปะไทย ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และวัฒนธรรมไทย

5) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบเป็นระยะ ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

6) การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดและตรวจสอบค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม

7) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนมีหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542, หน้า 1-20)

1) สถานศึกษา ต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2) การจัดการเรียนการสอน ควรจัดในบริบทของความเป็นไทย ผสมผสานความเป็นสากล โดยมุ่งเน้นความรักท้องถิ่น ประเทศชาติ และความเป็นไทย

3) สถานศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนทุกวิชา โดยสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่ดี สร้างความมั่นใจ และส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าใช้ภาษาในการสื่อสาร

4) การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษในระดับก่อนประถมศึกษาต้องคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาไทยของผู้เรียน ความพร้อม ความสนใจ ที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ควรจัดกิจกรรมง่าย ๆ ที่ทำให้นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน สร้างความกระตือรือร้น และประสานความสำเร็จ เช่น การร้องเพลง การฟังนิทานประกอบภาพ การเล่นเกมทบทวนบทเรียน การเล่นเกมศึกษา เป็นต้น

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนมีความแตกต่างกันอยู่ในแต่ละระดับการศึกษา โดยที่ระดับอนุบาล เน้นการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมเพื่อเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน เพื่อให้เป็นรากฐานความเข้าใจภาษาอังกฤษของเด็ก ในระดับประถมศึกษาเน้นการวางรากฐานการพัฒนาภาษาอังกฤษ ให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในระดับสูงขึ้น สำหรับปรัชญาของโครงการในระดับมัธยมจะคำนึงถึงการพัฒนาความรู้ ความคิดให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในผู้เรียน ในส่วนของระดับปวช. และปวส. ซึ่งเป็นการศึกษาในระดับอาชีวะ ปรัชญาจะเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542, หน้า 12)

แนวปฏิบัติด้านเวลาและวิชาที่เปิดสอนในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับชั้นคือ ระดับก่อนประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษไม่เกินร้อยละ 50 ของเวลาที่จัดกิจกรรม ระดับประถมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ พลศึกษา โดยคำนึงถึงความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาของศาสตร์นั้นควบคู่กับภาษาอังกฤษ และระดับมัธยมศึกษา จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษได้ทุกวิชา ยกเว้นวิชาภาษาไทย และวิชาสังคมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไทย กฎหมายไทย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 1-3)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสองภาษาคือการที่นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ที่ไม่เท่ากันทำให้การจัดการเรียนการสอนค่อนข้างยาก และนักเรียนมีทักษะการฟังไม่ดี อีกประการหนึ่งเป็นผลจากภาวะการขาดแคลนครูทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่องมีการเปลี่ยนครูบ่อย (กรกฤษ มิมงคล, 2548, หน้า 55) จากที่กล่าวมา ประเด็นด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน คือ สถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหมายถึง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ภายใต้บริบทของความเป็นไทยผสมผสานความเป็นสากล ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ และทำความเข้าใจในเนื้อหาวิชาของศาสตร์นั้นควบคู่กับภาษาอังกฤษ ผู้เรียนจึงต้องมีความพร้อมในการใช้ทั้งสองภาษาสำหรับการเรียนการสอนบางวิชาที่ใช้ภาษาไทย และบางวิชาใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนด้านครูผู้สอนนั้นนอกจากมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารในการสอน จะต้องมีความรู้ความสามารถในการสอนวิชานั้นๆ ด้วย

3. องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนในประเทศไทย

3.1 หลักสูตร

เนื่องจากหลักสูตรเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางที่จะทำให้ผู้เรียน หรือผู้รับบริการไปถึงจุดหมายปลายทางของการศึกษา ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นเนื้อหา สาระสำคัญและกิจกรรมต่างๆ ที่สนองวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามที่พึงประสงค์ (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2546, หน้า 49)

พจนานุกรม (2546, หน้า 1272) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึง ประมวลวิชาและกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2529, หน้า 147) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึงประมวลกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่มีอยู่ทั้งใน และนอกห้องเรียน ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทุกด้าน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, หน้า 25) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1) หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามที่มุ่งหมายไว้

2) หลักสูตรเป็นระบบในการจัดการศึกษา โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสำเร็จทางการศึกษา เป็นต้น

3) หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน ที่มุ่งประสงค์อบรมฝึกฝนผู้เรียนให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

สุนีย์ ยี่แพร (สุนีย์ ยี่แพร, 2546, หน้า 8) อธิบายความหมายของหลักสูตรในหลายแง่มุม กล่าวคือ

- 1) หลักสูตร คือ เนื้อหาสาระที่ใช้สอน
- 2) หลักสูตร คือ การประมวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้
- 3) หลักสูตร คือ กิจกรรมการเรียนการสอน
- 4) หลักสูตร คือ ความมุ่งหวังของสังคมที่จะให้เด็กได้รับ
- 5) หลักสูตร คือ สื่อกลางหรือวิธีทางนำเด็กนักเรียนไปสู่จุดหมาย
- 6) หลักสูตร คือ ข้อผูกพันระหว่างนักเรียน ครู และสิ่งแวดล้อม

มาตรา 27 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ระบุให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 15-16)

การศึกษาและทำความเข้าใจกรอบแนวคิด ความหมาย หลักการ จุดหมายโครงสร้าง และจุดเน้นของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็น เพื่อเป็นกรอบ ทิศทางในการกำหนดสาระขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษา อันจะทำให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปอย่างมีเอกภาพ บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ และในขณะเดียวกันก็สัมพันธ์สอดคล้องและสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่นด้วย ซึ่งสาระหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มี ดังนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545, หน้า 13-21)

ก. ลักษณะของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1) เป็นหลักสูตรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อเนื่องตลอด 12 ปี
- 2) มีความเป็นเอกภาพ
- 3) เน้นความรู้คู่คุณธรรม
- 4) มีความเป็นสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย
- 5) มีความยืดหยุ่น
- 6) มีมาตรฐานเป็นตัวกำหนดคุณภาพผู้เรียน

ข. หลักการ

- 1) เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
- 4) เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้
- 5) เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

ค. จุดหมาย กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อไปนี้

- 1) เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์
- 2) มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า

3) มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4) มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

5) รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6) มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค

7) เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬาภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9) รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

ง. โครงสร้าง

1) ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2) สารการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ หลักสูตรของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความสามารถและทักษะทางภาษาอังกฤษของผู้เรียน ให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน โดยคำนึงถึงความสามารถพื้นฐานในการใช้ภาษาของผู้เรียน และมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันดีงาม (คณะกรรมการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา, 2546, หน้า 1)

โรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนหลักสูตรที่ใช้ภาษาไทยมาเป็นภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน คือ ครูไม่มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนและการผลิตตำรา และความไม่พอเพียงของเอกสารประกอบหลักสูตร (กรกฎ มิมงคล, 2548, หน้า 54) เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการมีแนโยบาย โรงเรียนจึงต้องมีการสร้างหลักสูตร และจัดหาสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามขีดความสามารถของตน บางโรงเรียนขอความร่วมมือจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยในประเทศอังกฤษ โรงเรียนบางแห่งขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในสหรัฐอเมริกา จำนวนไม่น้อยยุดันแบบหลักสูตรและสื่อการเรียน

การสอนจากลิงคโปร หรือหลายแห่งอาศัยดัดแปลงจากทุกประเทศข้างต้น ซึ่งมักมีผลทำโรงเรียนเหล่านั้นรับแนวคิด และแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนตลอดจนหนังสือ และสื่อการเรียนการสอนจากสถาบันเหล่านั้นด้วย ทำให้โรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนต้องขึ้นอยู่กับสถาบันการศึกษาของต่างประเทศ ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับสภาพของเด็กไทย ซึ่งในการแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ควรจัดตั้งสมาคมโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนขึ้น เพื่อให้โรงเรียนติดต่อ ประสานงานขอความช่วยเหลือกันได้

วีรณัฐ ปิณฑวนิช (วีรณัฐ ปิณฑวนิช, 2547, หน้า 16 - 19) กล่าวว่ามีความประเด็นสำคัญ ในการศึกษาด้านหลักสูตรของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนคือ สถานศึกษาจะต้อง จัดทำหลักสูตรของตนเองให้สนองจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางยึดมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ พร้อมเพิ่มเติมในส่วนที่ต้องพัฒนาทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนด้วยนั้น

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545, หน้า 2) พบว่าปัจจุบัน สถานศึกษาจัดหลักสูตรของตนเองแตกต่างกันไปตามสภาพความพร้อมและขีดความสามารถของตน ทำให้ต้องคำนึงถึงคุณภาพผู้เรียนว่าเป็นไปตามจุดหมายและมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่

3.2 ครูผู้สอน

ความหมายของ “ครู” ใน พระราชบัญญัติ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญา ทั้งของ รัฐและเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3) การที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถนำ ความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันนั้นเป็นภาระหน้าที่ของครูผู้สอน ครูต้องเป็นผู้รู้จริง มีความศรัทธา มีความพร้อมทั้งความรู้และความสามารถที่จะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ผู้เรียน

ในการเรียนการสอนครูต้องสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่สนุกสนาน มีสัมพันธ์ ที่ดีต่อนักเรียน เช่นเดียวกับการสนับสนุนให้เกิดปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนภายในชั้นเรียนครูต้องเอาใจ ใส่ต่อนักเรียน ด้วยท่าทีที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน เกิดความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก มีส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรมด้วยการฟังและช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน และนอกเหนือจากนั้นครูต้องศึกษาหาความรู้ ให้ทันต่อความก้าวหน้าอยู่เสมอ และมีการวางแผนการสอนตามลำดับขั้นตอนของการสอนอย่าง ต่อเนื่อง (ประพันธ์ จุมคำมูล, 2544, หน้า 52)

ครูผู้สอน ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน มีทั้งครูชาวไทย และครู ชาวต่างประเทศ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการด้านครูผู้สอนดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3 - 4)

1) ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ครูผู้สอนที่เป็นชาวต่างชาติ ต้อง สามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องตามสำเนียงของเจ้าของภาษา และใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ง่าย ๆ ได้ หรือจัดให้มีครูไทยที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เข้าไปมีส่วนร่วมตลอดเวลา

2) จัดให้ครูผู้สอนทำสัญญาปฏิบัติงานให้ครบ 1 ปีการศึกษาเป็นอย่างน้อยและมี บทลงโทษที่เข้มงวดหากละเมิดสัญญา

3) ครูผู้สอนทุกคนต้องจบปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย และต้องมีหลักฐานการศึกษาใน สาขาวิชาที่จะสอน หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

4) ครูผู้สอนที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ในการสื่อสารเหมือนเจ้าของภาษา และได้คะแนนสอบ TOEFL ไม่น้อยกว่า 550 หรือ IELTS ไม่น้อยกว่า 5.5 หรือ TOEIC ไม่น้อยกว่า 600 หรือได้รับหลักฐานทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษเทียบเท่าเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จากสถาบันภาษาที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง

5) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีความรู้ ความเข้าใจเด็ก และวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักฐานการศึกษาด้านการสอนไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต หรือหลักฐานแสดงว่าได้ผ่านการอบรมด้านวิชาการศึกษา จากหน่วยงานหรือสถาบันที่กระทรวงศึกษาธิการรับรองไม่น้อยกว่า 15 หน่วยกิต หากยังไม่ได้รับการศึกษา ผ่อนผันให้เข้ารับการศึกษากายในระยะเวลา 1 ปีหรือมีประกาศนียบัตรวิชาชีพครู หรือมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยได้รับการรับรองจากหน่วยงานเดิม

6) ครูผู้สอนชาวต่างประเทศ ต้องได้รับการอบรมด้านหลักสูตรของประเทศไทย ภาษา และวัฒนธรรม อย่างน้อย 15 หน่วยกิต

7) สถานศึกษาต้องจัดให้ครูผู้สอนทุกคนทั้งที่จัดการเรียนการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

8) ครูผู้สอนทุกคนต้องมีโอกาสได้รับการพัฒนา โดยได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงานในประเทศหรือต่างประเทศ อย่างน้อย 3 ปีต่อครั้งจากรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ : โรงเรียนสองภาษา (EP) พบว่าครูที่สอนในโครงการสองภาษาส่วนใหญ่เป็นครูชาวไทยถึงร้อยละ 70 ส่วนครูชาวต่างประเทศมีเพียงร้อยละ 30 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูสัญชาติอเมริกัน อังกฤษ และฟิลิปปินส์ ตามลำดับ โดยมีอัตราจ้างครูชาวต่างประเทศของโรงเรียนในโครงการสองภาษาอยู่ระหว่าง 20,000-50,000 บาท

ปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนที่พบในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน เช่น จากหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ใช้ชาวต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือประกาศนียบัตรครู ครูผู้สอนระดับอนุบาลต้องมีวุฒิการสอนด้านอนุบาลศึกษา ผู้สอนวิชาชีพต้องมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่สอน การกำหนดวุฒิขั้นต่ำไม่ได้ระบุว่าจะสาขาใด ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพการสอนเพราะผู้เป็นครูจะต้องมีความรู้ด้านจิตวิทยาและได้มีพฤติกรรมการสอนที่เหมาะสม นอกจากนั้นยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนต่อเนื่องในการอบรมครูชาวต่างประเทศที่สอนในโรงเรียนสองภาษาให้มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ และโรงเรียนมักประสบปัญหาในการหาครูที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 7-11)

อาจารย์ผู้สอนบางคนถูกเชิญมาจากหน่วยงานอื่น ขาดความรู้ความเข้าใจในตัวเด็ก เนื่องจากไม่ได้เป็นครูโดยอาชีพ จึงไม่สามารถช่วยและแก้ไขจุดอ่อนให้เด็กได้ และไม่มีเวลาเต็มที่ให้กับเด็ก (สุทธิพงศ์ ยงค์มกล. 2543: 16-17) จึงยกภาระการสอนเสริมให้กับครูไทย ซึ่งในบางวิชาครูไทยก็ไม่มี ความชำนาญ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น (อมรวิรัช นาครทรรพ, 2546, หน้า 1)

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการขาดแคลนครูเจ้าของภาษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ครูชาวต่างชาติสร้างข้อต่อรองกับทางโรงเรียนได้มากขึ้น ครูต่างชาติจึงพร้อมจะลาออกไปอยู่โรงเรียนที่จ่ายแพงและมีสวัสดิการดีกว่า มีโรงเรียนบางแห่งแก้ไขปัญหาด้วยการจ้างครูที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานกำหนด และจำนวนไม่

น้อยพบว่ามิใช่ประกาศนียบัตรปลอม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีโอกาสมากขึ้นต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก (ยุทธพงศ์ ทิพย์ชาติ และคณะ, 2547, หน้า 1)

ด้วยเหตุที่มีการเปิดการเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนมากขึ้น ทำให้ขาดแคลนครูต่างชาติ และบางแห่งครูไทยก็ได้คะแนน TOEFL ไม่ถึง 550 ปัญหาครูต่างชาติเจ้าของภาษาจึงสร้างความยุ่งยากให้ทางโรงเรียนมากที่สุด ซึ่งมีอยู่หลาย ๆ สาเหตุ ได้แก่ ครูต่างชาติบางคนแม้จะมีวุฒิหรือความรู้ทางวิชาการด้านที่ต้องการ แต่ไม่ได้จบด้านการสอนด้วยทำให้ถ่ายทอดความรู้ได้ไม่ดี ครูต่างชาติอยู่สอนไม่นาน อาจเป็นนักท่องเที่ยวหรือนักศึกษาที่เพิ่งจบมาท่องเที่ยวหาประสบการณ์ชีวิต ทำให้เกิดภาวะขาดครูบ่อย ๆ และขาดความต่อเนื่องในการสอน รวมถึงครูขาดคุณภาพ ไม่มีทักษะในการถ่ายทอดและสื่อความหมายเท่าที่ควร ไม่เข้าใจจิตวิทยาเด็ก ครูห้องเรียนไม่ได้ กระทั่งทำใบปริญญาปลอม (วีรณัฐ ปิณฑวนิช 2547, หน้า 17-18)

การเปิดโรงเรียนมากขึ้นโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพ ทำให้เกิดการขาดแคลนครู อาจารย์ที่มีความสามารถในภาษาที่สอง เนื่องจากจะมีการแย่งตัวครูกัน (นิภาพร จตุพรโกศ. 2547:92-93) ปรากฏการณ์ดังตัวครูของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ไม่ได้เกิดขึ้นกับครูชาวต่างชาติเท่านั้น แต่พบว่าครูไทยที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งมีจำนวนน้อยนั้นตกอยู่ในสภาพเดียวกัน นอกจากนั้นประสบปัญหาความแตกต่างด้านวัฒนธรรมของครูไทยกับครูต่างชาติ ซึ่งต้องมีการปรับตัว (อมรวิทย์ นาคทรัพย์, 2546, หน้า 1)

สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับด้านครูผู้สอน คือ การกำหนดคุณสมบัติของครูผู้สอนทั้งครูชาวไทย และครูชาวต่างประเทศตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ การวางแผนและมาตรการในการสรรหาครูชาวต่างชาติ เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนครูที่มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ปัญหาการปรับตัวและการประสานงานกันระหว่างครูไทยกับครูต่างชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนส่วนมากประสบอยู่ และมีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อ (วีรณัฐ ปิณฑวนิช, 2547, หน้า 18)

3.3 ผู้เรียน

ผู้เรียน หรือ นักเรียน ตามพจนานุกรม (2546, หน้า 568) หมายถึง ผู้ที่รับการศึกษาจากโรงเรียน โดยผู้เรียนแต่ละคนจะมีเงื่อนไขการเรียนรู้ที่ต่างกัน

หลักการวิเคราะห์ผู้เรียนควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์. 2545: 218-219)

1) ธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของผู้เรียนจะมีองค์ประกอบที่แตกต่างกันไปตามสภาพของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา วิถีคิด ค่านิยม ความเชื่อ ในด้านจิตวิทยา พัฒนาการในแต่ละช่วงอายุ

2) ประสบการณ์และพื้นฐานความรู้เดิม ผู้เรียนแต่ละคนมีความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมาไม่เหมือนกัน แม้จะผ่านกระบวนการเรียนรู้ในสถานการณ์เดียวกันทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว มีธรรมชาติและศักยภาพในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเป็นพื้นฐาน ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ใหม่

3) วิธีการเรียนรู้ หรือ สไตล์การเรียนรู้ (Learning Style) ของผู้เรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ซึ่ง David Kolb ได้แบ่งผู้เรียนตามวิธีการเรียนรู้ไว้ 4 แบบ ได้แก่ ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้จากจินตนาการของตนเอง จากการปฏิบัติ จากสามัญสำนึกและจากการคิดวิเคราะห์

โรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนมีหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับด้านผู้เรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542, หน้า 1-20)

1) รับนักเรียนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

2) สถานศึกษาสามารถกำหนดเงื่อนไขความสามารถของผู้เรียน ได้ตามความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัด

3) ให้สถานศึกษาคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถผ่านเกณฑ์ได้เข้าเรียนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเพิ่ม อย่างน้อย 3 % ของจำนวนนักเรียนในโครงการ

4) การจัดจำนวนนักเรียนแต่ละห้องเรียน ควรเป็นดังนี้ ระดับก่อนประถมไม่เกินห้องละ 25 คน และระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ไม่เกินห้องละ 30 คน และระดับวิชาชีพ (ปวช.) และวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ไม่เกินห้องละ 30 คน

จากการศึกษางานวิจัย พรชูลี อาชาวาร์จ (พรชูลี อาชาวาร์จ, 2541, หน้า 13) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญเกี่ยวกับผู้เรียนในการสอนภาษาที่สอง ดังต่อไปนี้

1) ทุกคนสามารถได้มาซึ่งภาษาที่สองได้ ไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก โต เด็กวัยรุ่นหรือผู้ใหญ่

2) ผู้เรียนสร้างภาษาที่เกี่ยวข้องระหว่างภาษาแม่และภาษาที่สองอย่างเป็นระบบในลักษณะที่คล้ายคลึงกับการใช้ภาษาอย่างผิดพลาดของเด็กในการเรียนภาษาแรก และการเรียนภาษาที่สองจำเป็นต้องอาศัยภาษาที่หนึ่งเป็นฐานเสมอ

3) การเรียนภาษาที่สอง มีขั้นตอนที่ชัดเจน และสามารถทำนายได้ กล่าวคือผู้เรียนจะต้องเข้าใจและสามารถใช้โครงสร้างเบื้องต้น ก่อนที่จะเรียนรู้และเข้าใจระดับที่สูงขึ้นต่อไป

4) การฝึกปฏิบัติได้ทำให้เรียนภาษาอย่างสมบูรณ์แบบ

5) การรู้จักผลของภาษามีได้หมายความว่าสามารถใช้ภาษานั้นในการปฏิสัมพันธ์เชิงสื่อสารได้

6) การแก้ความผิดที่ปรากฏชัดเจนแต่ละครั้งที่ความผิดนั้นเกิดขึ้น ไม่มีผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางภาษา

7) สำหรับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่ การได้มาซึ่งภาษาจะมีขีดจำกัดที่ไม่สามารถจะเรียนรู้ภาษาที่สองได้ดีเท่ากับเจ้าของภาษา

8) คนเราไม่สามารถเรียนภาษาที่สองให้ได้ดีเหมือนเจ้าของภาษา ถ้าเรียนเพียงวันละ 1 ชั่วโมง แต่จำเป็นต้องอยู่ที่สิ่งแวดล้อมที่ใช้ภาษานั้นประจำวัน

9) การเรียนภาษาที่สองยากลำบากมากเพราะภาษาที่มีความสลับซับซ้อน

10) ผู้เรียนมีความสามารถที่จะเข้าใจความหมายของภาษาภายในบริบทมากกว่าภาษาที่มีได้อยู่ในบริบท และไม่สามารถแสดงออกทางภาษา เช่น การพูด อ่าน เขียนได้ เท่ากับความเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดแสดงให้เป็นการสื่อสาร หรือตีความผู้เรียนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนจะต้องมีคุณสมบัติเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษากำหนด เพื่อการเรียน

การสอนที่มีประสิทธิภาพนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน จะต้องเรียนเนื้อหาวิชาต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ การรับนักเรียนก่อนเข้าโรงเรียนจึงควรคำนึงถึงพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนด้วย จากการศึกษาพบว่าส่วนของการจัดการเรียนการสอนครูจะมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของพื้นฐานของนักเรียนที่ไม่เท่ากัน และทักษะทางภาษาอังกฤษยังไม่ดีพอ ทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปได้อย่างยาก

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนส่วนใหญ่ไม่เข้มงวดในการคัดเลือกรับนักเรียนที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษก่อนเข้าโรงเรียน เป็นเหตุให้เด็กที่ไม่ได้เรียนโปรแกรมการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนมาตั้งแต่ต้น หรือไม่มีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษมาก่อน ต้องใช้ความพยายามในการเรียนมากขึ้นเป็นเท่าตัว โดยเฉพาะหากเข้ามาเรียนในช่วงชั้นที่สูง วิชาการต่าง ๆ ยากขึ้น ผู้ปกครองต้องเข้ามาช่วยเหลือลูกมากขึ้นและยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่พบในการเรียนการสอน คือ เด็กไม่คุ้นกับระบบการเรียนที่ให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ในการทำกิจกรรมร่วมกับครูและเพื่อน จะมีปัญหาการปรับตัวไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเมื่อครูถาม โดยเฉพาะในช่วงชั้นแรกที่เปลี่ยนจากระบบธรรมดาเรียนในระบบที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน การย้ายเข้าระหว่างปีการศึกษา ก็เป็นปัญหาคือตามเพื่อนไม่ทัน เข้ากับระบบไม่ได้ เกิดความเครียดความกังวลจนทำให้ขาดเวลาสำหรับการพัฒนาด้านอื่น ๆ (กรกฤษ มีมงคล, 2548, หน้า 55) เด็กอาจไม่ได้ทั้งภาษาและสาระการเรียนรู้ หรืออาจมีความสามารถทางภาษาเพิ่มขึ้นบ้าง แต่ในเรื่องสาระนั้นอาจด้อยกว่าเด็กในหลักสูตรปกติได้ (นิภาพร จตุพรโภค, 2547, หน้า 92-93)

สรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับด้านผู้เรียน คือ การกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกรับนักเรียนที่จะเข้าเรียนในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ทั้งในด้านความพร้อมของวัยที่เหมาะสม ความสามารถในการศึกษา และทักษะพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อประสิทธิภาพในการเรียนการสอน (ยุทธพงศ์ ทิพย์ชาติ และ คณะ, 2546, หน้า 1)

3.4 สื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน หมายถึง หนังสือ เอกสาร และวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนสื่อ เป็นเครื่องมือสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนที่จะนำทางให้ผู้เรียนเดินไปสู่จุดหมายในการเรียนรู้ นอกจากนั้นสื่อยังสร้างเสริมแรงจูงใจให้บทเรียนน่าสนใจ และสนุกไม่น่าเบื่อหน่าย เป็นการให้ประสบการณ์ตรงจากเรื่องที่เรียน ทำให้ง่ายต่อความเข้าใจ และช่วยให้นักเรียนจดจำได้ไปอีกนาน การเลือกใช้สื่อและการผลิตสื่อ ควรให้มีความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมและวัยในระดับชั้น แต่ทั้งนี้สื่อที่จะนำมาใช้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับเนื้อหาที่จะนำเสนอ และควรเป็นสื่อที่หาง่าย (ศรรัตน์ ลิ้มบุญ, 2540, หน้า 29)

สื่อมีหลายประเภท ครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมโดยการนำสื่อมาใช้ในการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงหลักสามประการ คือ (กรกฤษ มีมงคล, 2548, หน้า 16 ; อ้างอิงจาก พระมหาวรเชษฐ รมจันทร์อินทร์, 2539 หน้า 13-15)

1) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ เมื่อนำมาใช้แล้วสามารถทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแผนการสอนทุกประการจึงจะนับได้ว่าสื่อการเรียนนั้นมีประสิทธิภาพ

2) มีประสิทธิผล (Productive) คือ จำนวนผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม นั้นถ้าเป็นจำนวนมากก็นับว่าสื่อนั้นมีประสิทธิภาพสูง แต่ถ้าจำนวนผู้เรียนบรรลุผลวัตถุประสงค์น้อยก็ แสดงว่าสื่อการสอนนั้นมีประสิทธิผลต่ำ

3) ประหยัด (Economy) นอกจากคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลแล้วจะต้อง คำนึงถึงทางด้านทุนทรัพย์และแรงงานรวมทั้งระยะเวลาในการใช้งานด้วยสื่อการเรียนการสอนมี ประโยชน์มากในด้านการเรียนการสอน เพราะสื่อช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนาน และน่าสนใจยิ่งขึ้น นักเรียนเพิ่มความกระตือรือร้นที่จะติดตามบทเรียน อีกทั้งครูจะต้องมีความรู้ความ เข้าใจในการเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และตัวนักเรียนด้วย ดังนั้น การเลือกใช้สื่อ จึงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง

บทบาทในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา เป็นภารกิจ ของครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับผลของการเรียนรู้รายปี/ราย ภาค ซึ่งอาจดำเนินการได้ 4 ลักษณะใหญ่ๆ (วัฒนาพร ระจิบทุกษ์, 2545, หน้า 224-225)

ก. การสร้าง/ผลิตเองการผลิต/จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ทั้งหมด เป็นวิธีการได้มา ซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนสามารถกำหนดรูปแบบ สาระ และวิธีนำเสนอสาระของสื่อขึ้นนั้นได้ตรงตาม ความต้องการของครูผู้สอนอย่างแท้จริง การผลิต จัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ สามารถทำได้หลาย รูปแบบ

1) หนังสือเรียน เป็นสื่อการเรียนรู้พื้นฐานสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียน ซึ่งมีเนื้อหา/สาระครอบคลุม ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

2) คู่มือ/คู่มือการสอน/คู่มือการเรียนรู้ เป็น สื่อที่ให้แนวทางกับครูผู้สอนในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ ในแต่ละสาระการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามจุดประสงค์หรือมาตรฐานการเรียนรู้ ของหลักสูตร

3) ชุดการเรียนการสอน ประกอบด้วย สื่อหลายๆ ชนิดจัดรวมไว้เป็นชุดเช่น คู่มือ แนะนำการใช้ชุดการเรียนการสอน หนังสือเรียน แบบฝึกหัด กิจกรรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4) บทเรียนสำเร็จรูป เป็นสื่อสำหรับให้ผู้เรียน เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

5) แบบฝึกหัด แบบฝึกทักษะ แบบฝึกกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครูควรรู้ จัดทำขึ้นเองเพราะครูเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน

6) สื่อเสริมการเรียนรู้อื่นๆ เป็นสื่อที่มีสาระลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรืออาจมี สาระหลายๆ สาระมารวมกัน เพื่อการศึกษาเพิ่มเติม

ข. การจัดทำเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงบางส่วนในกรณีที่สามารถจัดหาสื่อการเรียนรู้ จากแหล่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาในท้องถิ่น หรือจัดซื้อมา แต่ยังไม่เหมาะสมกับจุดประสงค์ ความ ต้องการและนำไปใช้ ครูผู้สอนสามารถพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วให้สอดคล้องกับความต้องการตามแนวทางการออกแบบการเรียนรู้ที่กำหนดไว้โดย เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของสื่อที่มีอยู่ หรือดัดแปลงบางส่วน ซึ่งการดัดแปลงบางส่วนจะมีความคุ้มค่าและประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าการผลิตใหม่มาก อีกทั้งยังท้าทาย ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ด้วย

ค. การเลือกซื้อสื่อการเรียนการสอนที่จัดจำหน่ายการเลือกจัดซื้อสื่อ เพื่อใช้ในการ เรียนการสอน สถานศึกษาควรมีคณะกรรมการพิจารณาสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในโรงเรียน ที่

สามารถวิเคราะห์และพิจารณาคุณภาพของสื่อที่เลือกซื้อว่าสอดคล้อง เหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเองและสอดคล้องกับความต้องการ การออกแบบการเรียนรู้ และสาระความรู้ที่กำหนดไว้ รวมถึงความเหมาะสมของราคาจำหน่ายอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ง. การค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ แหล่งการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ โรงงาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ วัด พิพิธภัณฑ์ สถานประกอบการ สำนักงานชุมชน ฯลฯ ซึ่งสถานศึกษา ครูผู้สอน ควรจัดเตรียมและจัดหาแหล่งการเรียนรู้ หรือสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ใช้ค้นคว้าหาความรู้และเรียนรู้ หรือจัดเตรียมสื่อเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญผู้เรียนสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้ ตามความสามารถเฉพาะและความแตกต่างของผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการด้านสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542, หน้า 1-20)

1) สถานศึกษาจัดหาหนังสือเรียนที่เป็นภาษาไทยครบถ้วน ตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด อย่างน้อย 10 ชุด ไว้ในห้องสมุด

2) ในกรณีที่สถานศึกษาจัดทำหนังสือขึ้นเองและมีการบังคับซื้อหนังสือเรียนนั้นต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการก่อน

3) สถานศึกษาต้องจัดหาเอกสารประกอบการเรียนการสอน หนังสือแบบฝึกหัด หรือหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษครบทุกวิชาในจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตร โดยระบุรายการจำนวนหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

4) สถานศึกษาต้องจัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ทันสมัย ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่เรียนอย่างครบถ้วน เพียงพอ และจัดบริการใช้สื่อดังกล่าว ให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนแต่ละแห่งดำเนินการจัดหาและพัฒนาสื่อประกอบการเรียนการสอนด้วยตนเอง ยังไม่มีเกณฑ์กำหนดแนวทางการใช้และพัฒนาสื่อลักษณะดังกล่าว ทำให้เนื้อหาของสื่อ ไม่ตรงตามหลักสูตรและมีมาตรฐานต่างกัน (สุทธิพงศ์ ยงค์มกล, 2543, หน้า 16-17) สื่อประกอบการเรียนการสอนและตำรามีราคาค่อนข้างสูง ขาดตำราที่เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน (กรกฤษ มิ่งมงคล, 2548, หน้า 55) หนังสือและสื่อที่เป็นภาษาอังกฤษให้ทั้งครูและนักเรียนใช้น้อย ซึ่งทุกห้องเรียนควรมีเครื่องเล่น วีดิทัศน์ และสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ มีห้องแล็บทางภาษา ตลอดจนมีสื่อหนังสือ ภาษาอังกฤษ เพื่อการค้นคว้าพร้อมในห้องสมุดอย่างเพียงพอ และกระทรวงศึกษาธิการเตรียม พัฒนาศูนย์ภาษาอังกฤษที่มีกระจายอยู่ทั่วประเทศ คือ ERIC Center และ Self Learning Center ให้มีสื่อการเรียนรู้ทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพิ่มศูนย์พัฒนาด้านภาษาให้ครบทุกเขตพื้นที่การศึกษา (วีรณัฐ ปินทวนิช, 2547, หน้า 17-19) ควรมีการแนะนำแหล่งที่ซื้อสื่อและเอกสารประกอบการเรียนการสอนในราคาถูก การสั่งซื้อในปริมาณที่มากราคาของสื่อและตำราเรียนจะถูกกลง หรือมีการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อตำราเองแล้วนำมาเย็บเล่มเพื่อใช้ในโครงการโดยไม่ต้องสั่งซื้อ (กรกฤษ มิ่งมงคล, 2548, หน้า 56-57) สรุปประเด็นสำคัญในการศึกษาด้านสื่อการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาต้องจัดซื้อจัดหาสื่อ

การเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่เรียนอย่างครบถ้วน เพียงพอ ขึ้นอยู่กับความพร้อมและขีดความสามารถของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3.5 การวัดและประเมินผลการเรียน

การวัดและการประเมินผลการเรียน หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรของสถานศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องของกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งประสานสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบว่า หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนความพยายามต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด (วัชรยุทธ บุญมา, 2542, หน้า 58)

การประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่ชี้ให้เห็นว่าการนำหลักสูตรแปลงไปสู่การปฏิบัติ นั้นบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ หลักสูตรเกิดสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินผลนี้จะเป็นแนวทางไปสู่การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป (สุนีย์ ยี่แพร, 2546, หน้า 9) การวัดประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้าและความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพสถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดผลการเรียนของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาจึงต้องมีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2545, หน้า 228-229)

ข้อกำหนดการวัดและการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรที่จำเป็นต้องดำเนินการประกอบด้วย (บุญชู ชลัษเฐียร, 2546, หน้า 7)

1. ระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อดูความก้าวหน้าด้านความรู้ ทักษะพัฒนาการ และคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้เรียนรายบุคคล ผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาในการเรียน ช่วยเหลือผู้เรียน หรือส่งเสริมผู้เรียน

2. ระดับสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ามีผลสัมฤทธิ์ระดับใด เป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ เมื่อสิ้นภาคเรียน/ปีการศึกษา/จบช่วงชั้นเพื่อการตัดสินผลการเรียนรายวิชา/การเลื่อนช่วงชั้น หรือให้การรับรอง

3. ระดับชาติ การประเมินคุณภาพระดับชาติ มีจุดมุ่งหมายให้เป็นกระบวนการสร้างความมั่นใจด้านคุณภาพการศึกษา เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของชาติในภาพรวมการประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุมาตรฐานที่กำหนดไว้และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบการวัดและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน (วัฒนาพร

ระจับทุกซ์. 2545: 231)หลักเกณฑ์และวิธีการของการวัดและประเมินผลการเรียน โครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2542, หน้า 1-20)

1) การวัด และประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร/ข้อกำหนดในหลักสูตร โดยจัดทำหลักฐานแสดงผลการเรียนเป็นภาษาอังกฤษ สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางด้านการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องใช้การสอบ TOEFL หรือ IELTS หรือ TOEIC ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2) สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดระยะเวลาของการเรียนการสอน มีการประเมินเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เรียนได้พัฒนาครบทุกด้านเต็มตามศักยภาพและจัดทำผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานการดำเนินงานของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนแต่ละแห่งมีการดำเนินการผลและประเมินผลด้วยวิธีการของตนเอง โดยใช้ข้อสอบที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเอง การรายงานผลใช้รูปแบบและเอกสารการรายงานผลที่แต่ละโรงเรียนพัฒนาขึ้น ทำให้ขาดมาตรฐานประกอบกับรายการเอกสารของกรมวิชาการ เช่น หลักสูตร คู่มือการสอน รายการจุดประสงค์วิชาต่าง ๆ และใบประกาศนียบัตรที่เป็นฉบับภาษาอังกฤษยังมีจำกัดไม่ครอบคลุม (สุทธิพงศ์ ยงค์มกล, 2543, หน้า 17) ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน นักเรียนบางคนตอบคำถามผิดเนื่องจาก แปลคำถามที่เป็นภาษาอังกฤษไม่ได้ ทั้งที่ทราบคำตอบในข้อนั้นๆ การวัดและประเมินผลการเรียน ควรวัดผลนอกห้องเรียนด้วยเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษตลอดเวลา และควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลนักเรียนด้วย(กรกฤษ มิมงคล. 2548: 56-57) ประเด็นสำคัญในการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน คือ กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียน ที่เป็นตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพให้ผลการประเมินถูกต้องตามสภาพความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

สาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้เป็นสาระหลักของวิทยาศาสตร์พื้นฐาน ที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนรู้ ประกอบด้วยส่วนที่เป็นเนื้อหา แนวความคิดหลักวิทยาศาสตร์ และกระบวนการ สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ประกอบด้วย 8 สาระหลักดังนี้

- สาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต
- สาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม
- สาระที่ 3 สารและสมบัติของสาร
- สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่
- สาระที่ 5 พลังงาน

สาระที่ 6 กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

สาระที่ 7 ดาราศาสตร์และอวกาศ

สาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2. วิสัยทัศน์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับทั้งความรู้ กระบวนการและเจตคติ ผู้เรียนทุกคนควรได้รับการกระตุ้นส่งเสริมให้สนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความสงสัย เกิดคำถามในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโลกธรรมชาติรอบตัว มีความมุ่งมั่นและมีความสุขที่จะศึกษาค้นคว้า สืบเสาะหาความรู้เพื่อรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผล นำไปสู่คำตอบของคำถาม สามารถตัดสินใจด้วยการใช้ข้อมูลอย่างมีเหตุผล สามารถสื่อสารคำถาม คำตอบ ข้อมูลและสิ่งที่ค้นพบจากการเรียนรู้ให้ผู้อื่นเข้าใจได้

2. เรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากความรู้วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับโลกธรรมชาติ (natural world) ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทุกคนจึงต้องเรียนรู้เพื่อนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตและการประกอบอาชีพ เมื่อผู้เรียนได้เรียนวิทยาศาสตร์โดยได้รับการกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว ท้าทายกับการเผชิญสถานการณ์หรือปัญหา มีการร่วมกันคิด ลงมือปฏิบัติจริง ก็จะเข้าใจและเห็นความเชื่อมโยงของวิทยาศาสตร์กับวิชาอื่นและชีวิต ทำให้สามารถอธิบาย ทำนาย คาดการณ์สิ่งต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล การประสบความสำเร็จในการเรียนวิทยาศาสตร์จะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ มุ่งมั่นที่จะสังเกต สำรวจตรวจสอบ สืบค้นความรู้ที่มีคุณค่าเพิ่มขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องสอดคล้องกับสภาพจริงในชีวิต โดยใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลายในท้องถิ่น และคำนึงถึงผู้เรียนที่มีวิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความถนัดแตกต่างกัน

3. การเรียนรู้วิทยาศาสตร์พื้นฐาน เป็นการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจ ช่างสังเกตและเห็นความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้หลายๆ ด้าน เป็นความรู้แบบองค์รวม อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความสามารถในการจัดการ และร่วมกันดูแลรักษาโลกธรรมชาติอย่างยั่งยืน

3. เป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องของการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ โดยมนุษย์ใช้กระบวนการสังเกต สำรวจ ตรวจสอบ และการทดลองเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและนำผลมาจัดระบบ หลักการ แนวคิดและทฤษฎี ดังนั้นการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้เรียนรู้และค้นพบด้วยตนเองมากที่สุด นั่นคือให้ได้ทั้งกระบวนการและองค์ความรู้ ตั้งแต่เริ่มแรกก่อนเข้าเรียน เมื่ออยู่ในสถานศึกษาและเมื่อออกจากสถานศึกษาไปประกอบอาชีพแล้ว

การจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสถานศึกษามีเป้าหมายสำคัญดังนี้

1. เพื่อให้เข้าใจหลักการ ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานในวิทยาศาสตร์
2. เพื่อให้เข้าใจขอบเขต ธรรมชาติ และข้อจำกัดของวิทยาศาสตร์
3. เพื่อให้มีทักษะที่สำคัญในการศึกษาค้นคว้าและคิดค้นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4. เพื่อพัฒนากระบวนการคิดและจินตนาการ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการจัดการทักษะในการสื่อสาร และความสามารถในการตัดสินใจ

5. เพื่อให้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มวลมนุษย์และสภาพแวดล้อมในเชิงที่มีอิทธิพลและผลกระทบซึ่งกันและกัน

6. เพื่อนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและการดำรงชีวิต

7. เพื่อให้เป็นคนมีจิตวิทยาศาสตร์ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์

4. หลักการจัดการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะ กระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับ ธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้ง ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ใน สถานการณ์ต่างๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

5. การจัดการกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

การจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องถือว่าผู้เรียนเป็น สำคัญ สามารถพัฒนาตนเองได้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยสรุปได้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้ที่ เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. กระบวนการการเรียนรู้ควรจัดให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมทั้งวุฒิภาวะของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิด

คำนวณพื้นฐาน มีความสามารถในการคิดในใจ ตลอดจนพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. การจัดเนื้อหาสาระทางคณิตศาสตร์ต้องคำนึงถึงความยากง่าย ความต่อเนื่อง และลำดับขั้นของเนื้อหา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงระดับขั้นของการเรียนรู้โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์จริง รวมทั้งปลูกฝังนิสัยให้รักในการศึกษา และแสวงหาความรู้ทางคณิตศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างสมดุลทั้งสามด้าน คือ

3.1 ด้านความรู้ ประกอบด้วยสาระการเรียนรู้ 5 สาระ ดังนี้

3.1.1 จำนวนและการดำเนินการ

3.1.2 การวัด

3.1.3 เรขาคณิต

3.1.4 พีชคณิต

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ ประกอบด้วย 5 ทักษะกระบวนการดังนี้

3.2.1 การแก้ปัญหา

3.2.2 การสื่อสาร การสื่อความหมาย และการนำเสนอ

3.2.3 การให้เหตุผล

3.2.4 การเชื่อมโยง

3.2.5 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ได้แก่

3.3.1 ตระหนักในคุณค่าและมีเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์

3.3.2 สามารถทำงานอย่างมีระบบ มีระเบียบวินัย รอบคอบ และมีความรับผิดชอบ มีวิจารณญาณ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน การสอน รวมทั้งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์พื้นฐานที่สำคัญและจำเป็น และควรสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถดำเนินการวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ในชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาควรมีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและบุคคลทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคณิตศาสตร์ เช่น สถานศึกษา โรงเรียน บ้าน สมาคม ชมรม พิพิธภัณฑ์ สวนคณิตศาสตร์สร้างสรรค์ ห้องกิจกรรมคณิตศาสตร์ หรือห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์ มุมคณิตศาสตร์ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ศึกษานิเทศ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. สถานศึกษาจะต้องจัดหน่วยการเรียนรู้ โปรแกรมการเรียนการสอน หรือรายวิชาที่มีความเข้มข้นสูงขึ้นให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้คณิตศาสตร์เพิ่มเติมให้เต็มตามศักยภาพ

ตามความถนัด ความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและการประเมินผลทางคณิตศาสตร์นั้น ควรวัดให้ครอบคลุมด้านความรู้ ด้านทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และต้องวัดให้ได้สัดส่วน สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

การวัดและประเมินผลควรใช้วิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด เช่น การวัดผลเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (Summative Test หรือ Achievement Test) การวัดผลตามสภาพจริง (Authentic Test) การสังเกต โครงการงานคณิตศาสตร์ (Mathematics Project) เป็นต้น และการวัดผลนั้นไม่ได้เพื่อตัดสินว่าได้หรือตกเท่านั้น แต่วัดเพื่อวินิจฉัยหาข้อบกพร่องตลอดจนการนำข้อมูลมาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวัดนั้นต้องมีการวัดผสมกันหลายๆ วิธีตามสภาพ ต่อเนื่อง ครอบคลุม และทั่วถึงเพื่อจะได้สรุปผลให้ได้ใกล้เคียงกับสภาพเป็นจริงที่สุด

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาในต่างประเทศสำหรับประเทศที่ไม่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่

Yingjuan Yang และ Naranan Suriyamanee (2012) วัดประสิทธิผลของโรงเรียนสองภาษา Zhongde ในเขต Chaoyang เมืองปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพผ่านแบบสอบถาม 4 ฉบับ การศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่มกับคุณครู การสัมภาษณ์กับครูใหญ่ และการสังเกตชั้นเรียนใน 6 ห้องเรียนและการสังเกตในโรงเรียน จำนวนประชากรทั้งหมด 2,362 คนประกอบด้วย ครูใหญ่ 1 คน คุณครู 101 คน นักเรียน 1,130 คน และผู้ปกครอง 1,130 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ 990 คน ประกอบไปด้วย คุณครู 70 คน นักเรียน 460 คน และผู้ปกครอง 460 คนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นไปในทางที่ดี โดยเปลี่ยนนักเรียนรับรู้ประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.29 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.371) ตามด้วยการรับรู้ของคุณครูอยู่ที่ค่าเฉลี่ย 4.20 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.369) และการรับรู้ของผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.03 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.389) ในขณะที่การรับรู้ของครูใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางที่ 3.64 การศึกษาเอกสารพบผลการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับสูง ผลวิเคราะห์เชิงคุณภาพแสดงให้เห็นถึงการสอนและการบริหารจัดการโรงเรียนอยู่ในระดับดี งานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของโรงเรียนสองภาษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการวิจัยเสนอให้รัฐบาลเพิ่มการลงทุนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาสองภาษาเพื่อทันต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์โรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษานี้เป็นต้นแบบในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนสองภาษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนวิธีวิจัยเชิงผสมผสานในการตรวจสอบประสิทธิผลของโรงเรียน และเสนอให้มีการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในงานวิจัยในอนาคตรวมทั้งเสนอให้เพิ่มจำนวนโรงเรียนในพื้นที่อื่นๆ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษาในประเทศไทย

ปราณี แนนพุดชา (2550) ได้ศึกษากระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของครูโรงเรียนสองภาษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ครูส่วนใหญ่จัดทำแผนการจัดการล่วงหน้า 1 สัปดาห์ด้วยตนเอง ใช้เวลาในการเตรียมการสอน 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ในโรงเรียนสองภาษา พบว่า มีปัญหาในการเตรียมตัวน้อย ปัญหาด้านการดำเนินการที่พบมากที่สุด คือการบรรยายมากเกินไป สอนเร็วเกินไป และมีเวลาเรียนหรือมีเวลาสอนน้อย ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลที่พบมากที่สุด คือ นักเรียนอ่านข้อสอบไม่เข้าใจ การวัดผลเน้นเนื้อหา ข้อสอบแต่ละข้อให้คะแนนมาก ปัญหาด้านอื่นๆ ที่พบมากที่สุด คือนักเรียนมีความต่างกันด้านสติปัญญา นักเรียนไม่พูดภาษาอังกฤษ ครูเข้มงวดมากเกินไป และเนื้อหายาก

อัญชลี ชัยวิเชียร (2550) ได้วิจัยการสลับภาษาระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยนักเรียนที่ศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนแบบสองภาษา (THAI –ENGLISH CODE SWITCHING OF STUDENTS IN THE MINI ENGLISH PROGRAM (MEP)) โดยมีจุดประสงค์เพื่อสืบค้นปรากฏการณ์การสลับภาษาระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ของนักเรียนที่ศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนแบบสองภาษา (Mini English Program – MEP) ซึ่งในโครงการนี้มีการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษใน รายวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และ วิทยาศาสตร์ พบว่า ความถี่ของการสลับเปลี่ยนภาษาพบมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลชุดแรก ซึ่งนั่นแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีการสลับเปลี่ยนภาษาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษมากขึ้นทั้งที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกห้องเรียน อย่างไรก็ตาม ความถี่ของการสลับเปลี่ยนภาษาที่พบภายในห้องเรียนโดยรวมแล้วมีจำนวนลดลง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ความถี่ในการสลับเปลี่ยนภาษาจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่พบภายในห้องเรียนมีจำนวนลดลงถึง 50 เปอร์เซ็นต์ เมื่อพิจารณาว่าการสลับเปลี่ยนภาษาในระดับคำและกลุ่มคำ นอกจากนี้ยังพบหน้าที่ของการสลับภาษาถึง 8คุณลักษณะ ได้แก่ การเน้นย้ำ การร้องขอ การอธิบาย การเรียกความสนใจ การแสดงความขอบคุณ การถาม การขอโทษ และการอุทาน การวิจัยนี้ยังพบปัจจัยอันเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดการสลับภาษา คือ ความคุ้นชินของคำ วลี หรือ ประโยคสั้นๆ ความไม่ชำนาญในภาษาอังกฤษ หัวข้อของการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา

สาวิตรี กลสินธร (2549) ได้ศึกษาอนาคตภาพของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน พบว่าอนาคตภาพที่เป็นไปได้มากที่สุดของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอน ในปีพุทธศักราช 2559 และเป็นอนาคตที่พึงประสงค์ที่มีผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกันในระดับสูงมากในด้านต่างๆ สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในระดับสากล และสามารถดำรงตนอยู่กับวัฒนธรรมไทยได้ สามารถศึกษาต่อได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาที่สองใช้วิธีเรียนแบบธรรมชาติโดยต้องการให้ผู้เรียนคิดและเข้าใจเป็นภาษาอังกฤษ จำนวนผู้เรียนในแต่ละห้องต้องไม่เกิน 30 คน โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาอังกฤษมากขึ้น มีโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ

2. ด้านหลักสูตร โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาของตนเองที่ชัดเจน โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแกนกลาง โรงเรียนมีอิสระในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามากขึ้น มีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาเนื้อหาสาระสู่ความเป็นสากล

3. ด้านครูผู้สอน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการคัดเลือกครูผู้สอนที่มีคุณภาพมากขึ้น ครูผู้สอนต้องมีความรู้ในสาขาวิชาที่สอนเป็นอันดับแรก รองลงมาต้องมีความรู้ความสามารถด้านการสอน มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้เหมือนเจ้าของภาษา และต้องมีวุฒิทางการศึกษาตามลำดับ โรงเรียนมีการสรรหาครูชาวต่างชาติที่เป็นเจ้าของภาษาจากแหล่งในต่างประเทศโดยตรง ครูชาวต่างชาติมีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น และในการทำงานร่วมกับครูชาวไทย ส่งผลให้ครูชาวไทยมีพัฒนาการด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมากขึ้นด้วย มีองค์กรดูแลเกี่ยวกับกฎระเบียบและอำนวยความสะดวกแก่ครูชาวต่างชาติเช่น การบรรจุครู และการต่อวีซ่าให้ครูชาวต่างชาติเขตกรุงเทพมหานคร.

4. ด้านผู้เรียน โรงเรียนจัดการเตรียมความพร้อมด้านพื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษให้แก่ผู้เรียน ผู้ที่เรียนจบมีความกล้าคิด กล้าแสดงออก รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการฟังสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลาย และเลือกเรียนต่อโปรแกรมภาษาอังกฤษของมหาวิทยาลัย ในประเทศเป็นอันดับแรก

5. ด้านสื่อการเรียนการสอน มีสื่อหลากหลายที่ช่วยพัฒนาทักษะการใช้ภาษามากขึ้น มีการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน และมีการจัดทำเอกสารการเรียนการสอนในรูปสื่อผสมลงแผ่นซีดีมากขึ้น

6. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน วิชาที่สอนเป็นภาษาอังกฤษ ต้องใช้ข้อสอบ เป็นภาษาอังกฤษ โดยครูต่างชาติมีบทบาทเป็นผู้ออกข้อสอบ และประเมินผลการเรียนในวิชา ที่สอน การประเมินผลการเรียนมีมาตรฐานมากขึ้น และมีลักษณะเป็นการวัดและการประเมินผลตามสภาพจริงมากขึ้น

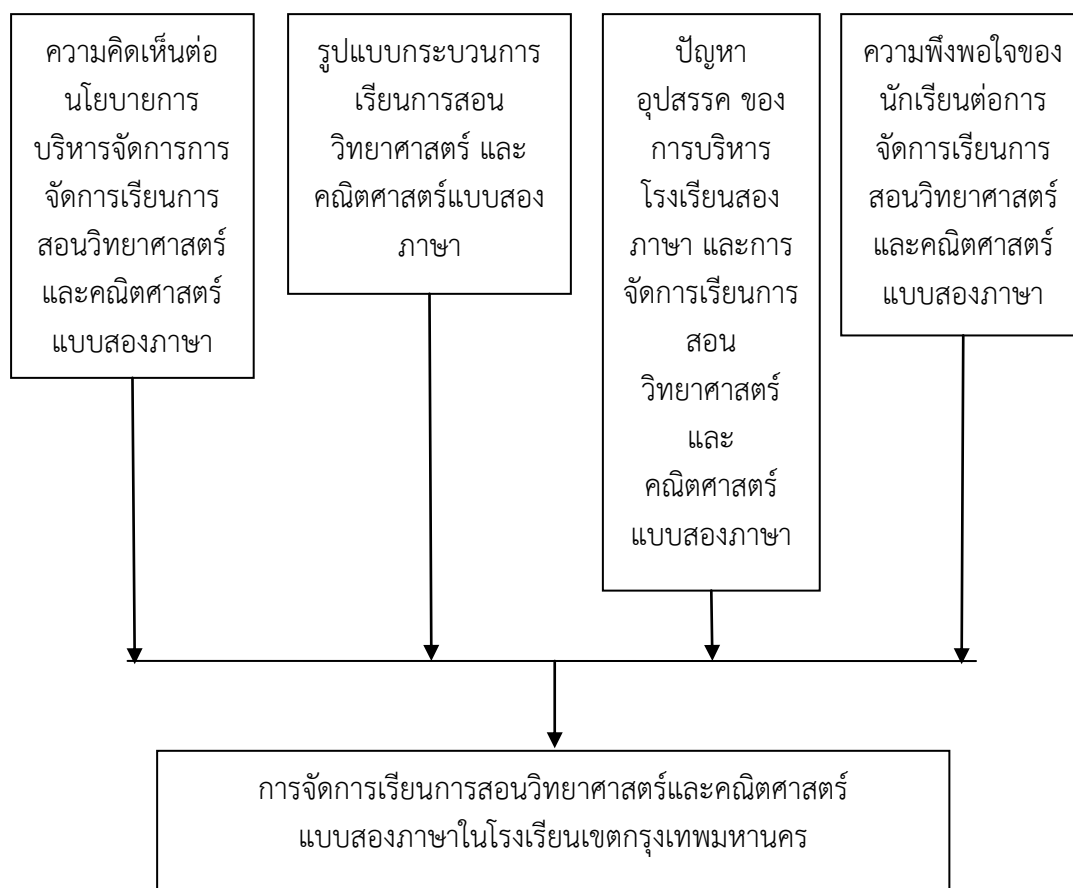
เศรษฐภรณ์ หน่อคำ (2548) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสองภาษา และเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสองภาษา ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า มีตัวแปรที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสองภาษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวนทั้งสิ้น 64 ตัวแปร จากตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด 77 ตัวแปร

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองของโมเดลบ่งชี้คุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษในโรงเรียนสองภาษา พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ น้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบย่อยทั้ง 15 ตัว มีค่าเป็นบวก โดยองค์ประกอบย่อยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ส่วนค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักคุณภาพการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษทั้งสามด้านมีค่าบวก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย